

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 1.000 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie van het Hof van Beroep te Brussel.

Plechtige openingszitting van 20 november 1970.

VIJFTIG JAAR LATER — DE EVOLUTIE VAN DE OVERHEIDSAANSPRAKELIJKHEID IN BELGIE EN IN HET COMMUNAUTAIR RECHT

Rede uitgesproken door Mr. Martin DENYS.

Toen ik mij in Neubourg aan het schrijven zette, werd ik door een intense moedeloosheid bevangen.

Nadat ik, met krachtige pennetrekken, zoals dat hoort, de titel van mijn toespraak op papier had gezet, ben ik mij gaan afvragen of ik er niet beter aan deed een oproep tot een «ghostwriter» te plaatsen in een dagblad in plaats van mijn vacantie te bederven met de obsessie van een openingsrede over het onderwerp dat U kent.

Men kan zich immers afvragen of men geen blik geeft van verre gaande vermetelheid door voor een uitermate kritische vergadering het woord te nemen om achtereenvolgens — men vergeve mij mijn profanerende woorden — een arrest te «vieren», een stuk rechtsgeschiedenis te verhalen, een blik te werpen over de grenzen en zich aan een profetie te wagen.

U heeft het natuurlijk al lang door dat ik zal spreken over het Flandria-arrest en de rechtspraak van het Hof van Cassatie.

I. Vooraleer ik verder ga met praten over hen die recht spreken, wil ik even uw aandacht vragen voor deze die maar al te vaak zwijgt.

Toen de verzekeringsmaatschappij Belfort over de kop ging, had het Parlement slechts 4 maand tijd nodig om een wet goed te keuren waarbij de Staat, zonder enige voorafbestaande verplichting, de financiële gevolgen van dit faillissement voor zijn rekening heeft genomen.

Inmiddels werden sinds meer dan honderd jaar, onafgebroken, wetsvoorstellen en wetsontwerpen bij het Parlement aanhangig gemaakt teneinde de voorlopige hechtenis te regelen en de gevolgen van een onwerkdadige hechtenis te vergoeden.

Niemand durft de billijkheid van een principiële schadevergoeding in twijfel trekken. En toch gebeurt er niets.

Na de moord op agent De Leener, werd op 7 maart 1967 bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsvoor-

stel ingediend tot regeling van de door de Staat uit te keren vergoeding aan de slachtoffers van geweldpleging.

Volgens dit voorstel, dat steunt op recente precedënten uit de engelse, de nieuw-zelandse, de californische en de new-yorkse wetgeving dient de staat, in subsidiaire orde, de schade te vergoeden van hen die lichamelijke schade geleden hebben ten gevolge van gewelddaden.

Alhoewel dit voorstel in feite aansluit bij de principes die ten grondslag liggen aan het Decreet van Vendémiaire over de schadeloosstelling bij oproer, is het nog steeds geen wet geworden.

Niemand durft de billijkheid ervan in twijfel trekken, en toch... wordt men gecontesteerd wanneer men op de redelijkheid van deze voorstellen wijst.

Is onze beschaving niet in verval indien men voor elk risico beroep moet doen op de staatstussenkomst? Zal het toekennen van schadeloosstelling in geval van onwerkdadige voorhechtenis het gerechtelijk apparaat niet lam leggen? Zal een verruiming van de overheidsaansprakelijkheid het immobilisme niet in de hand werken?

Deze en zovele andere vragen verzinken echter in het niet bij de gedachte dat op het gebied van de aantasting van onroerende eigendomsrechten de vergoedingen nooit prohibitief zijn.

Heeft U al gehoord dat aan een belangrijk project werd verzaakt omdat de onteigeningsvergoedingen te hoog lagen?

Zo kwistig als de eigenaars van onroerend goed, uit de staatsruif gevoed worden, zo schamel blijven de slachtoffers van aantastingen van persoonlijkheids- of niet onroerende vermogensrechten in de legislatieve kou staan.

Daarom moet men hopen dat een evolutie in de geesten vroeg of laat leidt naar een efficiënte gerechtelijke bescherming. Waar de wetgever verstek laat gaan moet de rechter net zo lang zoeken tot hij een bevredigende oplossing vindt.

Nadat men nu eenmaal vastgesteld heeft dat de aandacht van de wetgever bij voorkeur gaat naat de politiek-interessante ontwerpen, moet men daaruit durven concluderen dat de rechtsbescherming, ook buiten de wet, door de rechterlijke macht moet verleend worden.

De rechtsleer moet hier een eminente rol spelen en ik zal trouwens onmiddellijk aantonen dat zij dat tot nogtoe met een merkwaardig succes heeft gedaan.

II. Indien het waar is dat de belgische rechter in de tweede helft van de negentiende eeuw zich ten onrechte meer en meer is gaan onbevoegd verklaren om kennis te nemen van aansprakelijkheidsvorderingen tegen de overheid, en dit onder de invloed van Henrion de Pansey, dan is het eveneens zo dat een aantal ondernemende juristen de rechtspraak uiteindelijk terug op het juiste pad hebben gebracht.

In verschillende werken, hebben enkele uitzonderlijke juristen de leer van de niet-aansprakelijkheid van de overheid voor haar gezagsoptreden bekampt en hebben zij voorstellen tot oplossing gedaan.

Hierbij denken wij aan Marcy, Bourquin en Wodon.

Het belangrijkste wat hierbij moet onthouden worden is dat deze auteurs alle suggereren een administratieve rechter tot stand te brengen die ook uitspraak zou doen over de vorderingen tegen de overheid wegens rechtmatige of onrechtmatige daad.

Uiteindelijk zou een banaal ongeval de gelegenheid bieden voor een kordate koerswijziging van het Hof van Cassatie.

Een boom staande op de vestingswegen, eigendom van de stad Brugge, was gevallen op de tuinbouwexploitatie van de maatschappij Flandria en had daardoor enkele planten verwoest. Bij vonnis (in laatste aanleg gewezen) van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge dd. 25 juli 1917 had de rechtbank vastgesteld dat de boom stond op het privaat domein van de stad. Verder had de rechtbank de eisende vennootschap toegelaten het bewijs te leveren van het feit dat de wortels van de boom kennelijk niet meer in de grond hielden en hij derhalve een publiek gevaar uitmaakte.

De stad Brugge had zich hiertegen in cassatie voorzien door te stellen dat de boom op het publiek domein van de stad stond en dat bijgevolg geen recht op schadeloosstelling kon bestaan indien door dit feit van de gezagdoelende overheid schade was ontstaan.

Deze voorziening werd verworpen in een uitvoerig gemotiveerd arrest, voorafgegaan door de conclusies van Eerste Advocaat Generaal Paul Leclercq, die niet minder dan 46 bladzijden dichtbedrukte tekst van de Pasicrisis beslaan.

Nu moet ik daar onmiddellijk en tussen haakjes aan toevoegen dat deze merkwaardige studie noch dor noch weerbarstig is om lezen maar dat zij zich werkelijk, als een parel van juridische cultuur, laat lezen als een roman. Het ontbreekt er werkelijk niet aan fijne humor wanneer men merkt hoe de Eerste Advocaat Generaal aan het Hof moet diets maken dat het zich jaren lang heeft vergist onder invloed van een der meest gevaarlijke der Lorelei's van die tijd, de franse jurist Henrion de Pansey. Wanneer de Eerste Advocaat Generaal zich verder druk maakt over de uitvinding van de *imperium-handelingen* tegenover de loutere bestuurshandelingen voegt hij er trouwens schalks aan toe dat deze leer van de *imperium-handelingen* zo moeilijk te begrijpen is, dat het nodig was hiervoor een *atijns* woord te gebruiken.

Na een grondig en systematisch onderzoek van al de rechtspraak over de overheidsaansprakelijkheid sinds de belgische onafhankelijkheid komt de Eerste Advocaat-Generaal uiteindelijk tot de conclusie dat de rechtspraak uit de eerste periode van de onafhankelijkheid wel dege-

lijk in overeenstemming was met de Grondwet en een reële rechtsbescherming tot stand had gebracht, maar dat tegen het einde van de negentiende en bij het begin van de twintigste eeuw, onder invloed van uit het buitenland geïmporteerde opvattingen, alles uit de hand was gelopen.

Hij wijst erop dat een terugkeer naar de grondwettelijke principes zich had aangekondigd in de arresten van 5 maart 1917 en 29 april 1920 en gaat dan over tot de beschrijving van de rechtsregelen die deze moeilijke aan gelegenheid moeten beheersen. Naar de mening van de Eerste Advocaat Generaal is de rechterlijke macht bevoegd, ook indien het gaat om een vordering tegen de overheid wanneer de betwisting gaat om een burgerlijk recht. Daarbij kan de overheid slechts beschouwd worden als één enkele persoon en dient het onderscheid in hoofde van de overheid verlaten te worden.

Zodra een overheidsdaad een burgerlijk recht zal hebben geschonden, is de vergoeding verschuldigd daar de overheid evenmin als de particulier het recht heeft de burgerlijke rechten te schenden. Zelfs indien de overheid het recht heeft rechten te schenden, dan nog mag dit slechts geschieden mits schadeloosstelling, zoals b.v. in geval van onteigening.

Verder stelt de Eerste Advocaat Generaal voorop dat schadevergoeding verschuldigd is zodra een fout werd begaan. De fout nu bestaat in de schending van een voorafbestaande verbintenis zodra een burgerlijk recht is geschonden.

De stellingen van de Eerste Advocaat Generaal worden echter heel duister wanneer hij probeert aan te tonen waarin nu precies die voorafgaandelijke verbintenissen bestaan waarvan de schending de miskenning van burgerlijke rechten meebrengt.

Uiteindelijk wordt hij er toch toe gebracht een onderscheid te maken tussen de beslissingen waarin de overheid een vrij appreciatierecht heeft en de beslissingen waarin de overheid gebonden is, hetzij door de wet, hetzij door haar eigen voorafgaandelijke beslissing.

In het eerste geval kan de burger zich niet beroepen op de schending van een voorafgaandelijke verbintenis en is er geen sprake van schending van burgerlijk recht; in het tweede geval kan de burger zich beroepen op de verkeerde uitvoering van de overheidsbeslissing.

Op deze wijze werd het accent van de bevoegdheid van de burgerlijke rechter verlegd naar het probleem van de ontvankelijkheid om de discretionaire beslissing van de overheid naar haar interne wettigheid te onderzoeken.

Verder werd hier een onderscheid gemaakt tussen de principiële beslissing en de uitvoeringsbeslissing, onderscheid dat slechts zijn reden van bestaan zou verliezen door het arrest van 7 maart 1963.

Wat nu het arrest van 5 november 1920 zelf betreft is het interessant aan te stippen dat het Hof in zeer duidelijke bewoordingen afstand neemt van een bepaalde interpretatie van de leer van de scheiding der machten die berustte op het edict van Saint-Germain van 6 februari 1641 en volgens hetwelk de rechterlijke macht geen kennis kon nemen van vorderingen tegen de overheid.

Het Hof herinnert eraan dat deze interpretatie strijdig is met de belgische grondwet. Het Hof verwerpt dan ook de voorziening.

Het onmiddellijk resultaat van het arrest was dat de plannen om het administratief contentieux te hervormen, opgegeven werden en dat voortaan niet zou getornd worden aan de bevoegdheid van de burgerlijke rechter om uitspraak te doen over de subjectieve rechten tegenover het Bestuur.

Deze leer wordt verder door het Hof gepreciseerd en zal, niettegenstaande de aanvankelijke duisterheden, toch tot een zeer coherent systeem uitgroeien.

Vooraleer hierop verder in te gaan wens ik even uw aandacht te vragen voor wat in de ons omringende landen was geschied.

In Nederland liet de rechterlijke macht er nooit twijfel over bestaan dat zij bevoegd was om kennis te nemen van vorderingen tegen de overheid uit onrechtmatige daad.

Het onderscheid tussen imperium-handelingen en gewone bestuursdaden werd dan ook niet uitdrukkelijk gemaakt maar het kreeg toch wel enige invloed toen de Hoge Raad aanvankelijk oordeelde dat alleen de schending van privaatrechtelijke normen aanleiding kon geven tot aansprakelijkheid.

Het is pas met het Ostermann-arrest van 20 november 1924 dat de Hoge Raad tot de conclusie komt dat de overheid ook wanneer zij een publiekrechtelijk voorschrift niet nakomt, een onrechtmatige daad pleegt. Echter dient hierbij gepreciseerd te worden dat de niet-naleving van een publiekrechtelijke norm alleen een onrechtmatige daad oplevert indien de norm aan de burgers een aanspraak op nakoming beoogde te geven, nl. een waarborgnorm is.

Wat Duitsland betreft werd in de achttiende eeuw de leer van de «Fiskus» ontworpen. Deze betekent dat de overheid volgens de voorschriften van het privaatrecht kan aansprakelijk gesteld worden wanneer zij activiteiten ontwikkelt zoals een particulier.

Daartegenover staan de activiteiten van de overheid die op een gezagsverhouding berusten. Het zijn die activiteiten waardoor rechtstreeks of onrechtstreeks typische overheidsopdrachten vervuld worden.

Het criterium van de afbakening berust eerder op de omstandigheid of de Staat al dan niet, voor wat de Fiskus-theorie betreft, door de keuze van privaatrechtelijke vormen de bedoeling heeft te kennen gegeven op het terrein van het privaatrecht werkzaam te blijven.

In ieder geval zijn in beide gevallen de burgerlijke rechtbanken bevoegd om kennis te nemen van de vorderingen.

In Frankrijk werd de leer van het onderscheid tussen de daden van de overheid als openbare macht en de loutere beheersdaden tot stand gebracht teneinde de niet-aansprakelijkheid van de overheid bij de uitoefening van gezagsverhoudingen te kunnen handhaven. Het is pas met het arrest Tomaso Greco dd. 10 februari 1905 dat de Franse Raad van State het beginsel van de niet-aansprakelijkheid voor de typische overheidsdaden heeft laten varen.

Luxemburg heeft een systeem dat zeer veel gelijkheid vertoont met het belgische. Het heeft in zijn rechtspraak het onderscheid ingevoerd tussen de echte gezagsdaden en de loutere beheersdaden op grond van de franse rechtsleer. Nochtans belette dit de algemene bevoegdheid van de burgerlijke rechter niet.

Het gevolg van de toepassing van deze leer was derhalve eerder een wijziging aan het materiële recht, nl. de niet-aansprakelijkheid kortweg.

Anderzijds werd deze leer ten eerste getemperd doordat ook in het geval waarin de overheid daden van openbaar gezag stelt, zij aansprakelijk is voor alle aantastingen van de verworven rechten.

Na deze uitweiding past het terug te komen op de verdere uitwerking van het Flandria-arrest.

Bij de conclusie van de Eerste Advocaat Generaal Lelercq was de grondslag gelegd van het onderscheid tussen de controle van de uitvoering van de administratieve beslissing en het nemen van de beslissing zelf.

In de daaropvolgende jaren zou op dit onderscheid een

constante rechtspraak opgebouwd worden, speciaal in verband met de overheidsaansprakelijkheid voor de wegenis. Een typisch arrest in dat verband is dat van 11 mei 1933 waarbij werd aangenomen dat een gemeente niet aansprakelijk is voor het ongeval veroorzaakt door ontoereikende afsperring en verlichting van werken op de openbare weg, indien de weg zich op het tijdstip van het ongeval bevond in de door de gemeenteoverheid voorgeschreven toestand, terwijl geen enkele fout in de uitvoering van de werken aan het licht was gekomen. De enigszins onbillijke gevolgen van deze uitspraak werden echter achteraf getemperd door de precisering dat de overheid in geen geval het rechtmatig vertrouwen van de weggebruiker mag verschalken.

Wanneer de overheid een weg open stelt voor het verkeer dan wekt zij meteen het vertrouwen dat deze weg ook zal deugdelijk zijn. De overheid begaat dan ook een fout door het wekken van de bedrieglijke schijn dat een voor het verkeer opengestelde weg op het stuk van de verkeersveiligheid niet beantwoordt aan de toestand die normaliter vanwege de overheid mag worden verwacht.

Hierbij is de vraag of het gebrek verband houdt met de uitvoering van het bevolen werk, dan wel met de beslissing zelf, d.i. met wat op het administratieve vlak was voorzien, niet langer doorslaggevend.

Het is wel interessant aan te stippen hoezeer deze opvattingen van de verplichte verkeerszekerheid verwant zijn met wat de duitse en de nederlandse rechters in gelijkwaardige omstandigheden hebben geoordeeld.

In het beroemde meerboeiarrest van 5 mei 1933 oordeelt de Hoge Raad dat de overheid vrij is al dan niet meerboeien aan te brengen in een haven. Indien zij dit wel doet, dan moeten de meerboeien ook goed liggen zodat een gewoon passend gebruik ervan geen schade kan opleveren.

De duitse rechter gaat nog verder en oordeelt dat de overheid precies als iedere particulier aansprakelijk is voor ongevallen in gebouwen, op wegen en grondstukken op grond van de algemene plicht van de verkeerszekerheid.

Wat nu verder het belgisch recht betreft moet onderstreept worden dat de leer van het verschalkte vertrouwen uiteindelijk moest leiden tot een duidelijker verwoording. Het is evident dat het een fout betekent bij iemand een bedrieglijke schijn op te wekken die daarna bedrogen wordt.

Wanneer de overheid de schijn wekt dat een bepaalde weg veilig is, en hij is het niet, dan heeft de overheid een fout begaan. Maar kan men deze redenering niet omkeren en zeggen dat de overheid meteen voorzichtig moet optreden.

Dat is nu gebeurd met het cassatiearrest van 7 maart 1963.

Het bijzonderste element in dit originele maar niet volkomen nieuwe arrest is dat eens en voorgoed het onderscheid tussen de principiële en de uitvoeringsbeslissingen opgeheven wordt.

Vootaan moet de overheid altijd de principes van de voorzichtigheid in acht nemen. De macht die met het oog op het verwezenlijken van het algemeen belang aan het bestuur gegeven wordt, ontslaat het bestuur er niet van de regels van de voorzichtigheid in acht te nemen, waarvan de naleving zich trouwens aan iedereen opdringt.

Het originele van deze uitspraak is wel dat het bestuur, dat toch altijd de wetten moet naleven, uitdrukkelijk gehouden is tot naleving van de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, wat meteen verstrekken de gevolgen kan hebben voor alle andere aangelegenheden dan het wegverkeer en deze waarin het arrest werd geveld. Er wordt dan ook geen onderscheid gemaakt tussen de algemene voorzichtigheidsplicht van de burger en van de overheid.

De rechterlijke macht is anderzijds bevoegd om de on-

voorzichtigheid van het bestuur te onderzoeken wat onvermijdelijk een controle op de interne legaliteit van de beslissing meebrengt.

Hierdoor komt echter het juist begrepen beginsel van de scheiding der machten niet in het gedrang omdat de rechter geen daden van bestuur stelt wanneer hij de wet interpreteert ten opzichte van de gedraging van de overheid.

Enkele weken na de uitspraak van dit arrest had het Hof van Cassatie de gelegenheid andermaal een hoogst belangrijke uitspraak te vellen op het stuk van de overheidsaansprakelijkheid. De aangelegenheid was trouwens volkomen nieuw omdat het Hof voor het eerst de vraag te beantwoorden had of een overheidsverordening een fout kon uitmaken.

Het arrest sluit onmiddellijk aan bij dat van 7 maart 1963 omdat het Hof, in antwoord op de voorziening, stelt dat het onderzoek naar het eventueel foutief karakter van de verordening geen schending is van het beginsel van de scheiding der machten vermits precies de rechterlijke macht bevoegd is tot uitoefening van de legaliteitscontrole en dergelijke controle ook de toetsing meebrengt van administratieve beslissingen aan art. 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

Het Hof oordeelde ter zake echter dat de overheid geen fout had begaan door in een reglement de verplichte vaccinatie voor te schrijven omdat de omstandigheid volgens dewelke de verplichte vaccinatie in bepaalde (onkenbare) gevallen zware schade kon meebrengen de overheid niet verplicht aan de vaccinatie te verzaken indien het algemeen belang eist dat de vaccinatie zou voorgeschreven worden.

Terecht werd dan ook uit het arrest afgeleid dat de omstandigheid dat het algemeen belang de vaccinatie vereiste, meebracht dat er geen fout was begaan, ook al werd de mogelijkheid van schade bij sommigen, op de koop genomen.

Voorlopig werd de laatste schakel in de evolutie van de schuld - aansprakelijkheid van de overheid gegeven door het arrest van 16 december 1965.

Dit arrest herinnert eraan dat alle betwistingen die de geldelijke vergoeding op het oog hebben van de schending van een recht, ook al gaat het om een politiek recht, tot de bevoegdheid van de rechterlijke rechtbanken behoren. Zelfs indien de ingeroepen rechtsschending haar oorsprong vindt in een akte, met machtsverschrijding behept, en die kan vernietigd worden door de Raad van State, dan nog is de burgerlijke rechter bevoegd om deze fout en de daaruit voortvloeiende schade te beoordelen.

In zekere mate heeft dit arrest het systeem van de schuld-aansprakelijkheid van de overheid volledig afgewerkt doordat nu ook is komen vast te staan dat de vordering tot schadeloosstelling wegens miskennis van een politiek recht, omgebogen wordt tot een burgerlijk recht waarvan de kennismaking exclusief aan de rechterlijke macht wordt voorbehouden.

Op deze wijze heeft het Hof van Cassatie zich zelfs tegenover de wetgever een indrukwekkend gerechtelijk monopolie voorbehouden.

Misschien is dit niet naar de zin van bepaalde publicisten, maar ik geloof niet dat dit de rechtshorigheden raakt mits zij maar een reële rechtsbescherming genieten. Als objectief toeschouwer moet men zeker vaststellen dat dit, althans voor de schuld-aansprakelijkheid het geval is.

III. Eerger is het echter gesteld met de schuldloze overheidsaansprakelijkheid, speciaal wat betreft de aansprakelijkheid wegens aantasting van andere rechten of voordelen dan deze voortvloeiende uit onroerende rechten. Wat de foutloze aantasting van onroerende rechten be-

treft, werd een bevredigende regeling uitgewerkt door de kanaal- en schoorsteenarresten van 6 april 1960.

Deze arresten hebben trouwens betrekking zowel op de burgerlijke — als op de overheidsaansprakelijkheid en zij onderstrepen eens te meer dat er naar Belgisch recht geen substantieel-verschillende behandeling bestaat van de aansprakelijkheid van de overheid of van de burger.

Volgens deze arresten hebben naburige eigenaars op grond van artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek een gelijk recht van genot van hun eigendom.

Eens de verhoudingen tussen hun onroerende goederen vastgesteld, rekening houdend met de normale nabuurlasten, moet dit evenwicht tussen de respectievelijke rechten van de eigenaars gehandhaafd blijven.

De eigenaar die door een schuldloze daad dit evenwicht verbreekt en daardoor aan de naburige eigenaar een hinder oplegt die de normale perken te buiten gaat, is een juiste en afdoende schadeloosstelling verschuldigd die het evenwicht herstelt. Dit herstel is gesteund op de traditie en het algemeen beginsel dat onder meer in artikel 11 van de Grondwet is neergelegd.

Daarbij is het zonder belang te weten of diegene die de buitengewone hinder veroorzaakt een privaot of een overheidspersoon is.

Met deze arresten heeft de belgische rechter voor het eerst formeel een schuldloze aansprakelijkheid erkend die geheel kwam los te staan van de in art. 1382 B.W. en volgende, neergelegde beginselen.

In de huidige stand van zaken blijven de aanspraken echter beperkt tot vergoeding van schade wegens inbreuk op onroerende rechten.

Normalerwijze moet echter verwacht worden dat de belgische rechter op grond van dezelfde principes omtrent de gelijkheid van alle rechten er toe komt ook schuldloze aantastingen van b.v. roerende zakelijke rechten en persoonlijkheidsrechten schadeloos te stellen.

De overtuiging waarmee ik deze hoop koester, heb ik afgeleid uit wat in Duitsland in gelijkaardige omstandigheden is geschied.

Het duitse recht kent sinds de invoering van het algemene pruisische landrecht van 1794 een systeem van schuldloze aansprakelijkheid waarvan de verwantschap met de leer van de kanaal- en schoorsteenarresten niet kan geloofwaardig worden.

Het gaat om de leer van de «Aufopferungsanspruch» of aanspraak wegens opoffering.

Volgens de paragrafen 74 en 75 van de inleiding tot het algemene landrecht moet het privaot belang wijken voor het algemeen belang. Anderzijds moet de staat echter diegene schadeloos stellen die zijn bijzondere rechten en voordelen heeft moeten opofferen met het oog op het algemeen welzijn.

Om hierover een beter inzicht te hebben moet ik U even meenemen naar Berlijn waar Suarez in de jaren 1791-1792 zijn wekelijkse voordrachten voor de pruisische kroonprins houdt. Gekomen aan het hoofdstuk over het «noodrecht» verhaalt Suarez het volgende.

Het kan gebeuren, zegt Suarez, dat het, met het oog op het algemeen welzijn, nodig is dat een bepaalde burger aan bepaalde hem toekomende voordelen verzaakt of dat zijn rechten beperkt of hem ontnomen worden door de vorst. De vorst heeft als plicht te letten op het algemeen welzijn en moet dus niet aarzelen deze rechten of voordelen eventueel op te offeren.

Daar de toepassing van deze regel echter tot erge misbruiken aanleiding kan geven, moet de vorst hierbij volgende overwegingen zorgvuldig in acht nemen:

1. Het welzijn dat de vorst pleegt na te streven door de opoffering van de rechten en voordelen van de burger, moet werkelijk het welzijn van de Staat zijn en niet het privaot belang van de vorst. De vorst mag evenmin offers

eisen in het belang van andere burgers. Het doel dat door de uitoefening van dit noodrecht moet beoogd worden moet werkelijk het doel van de Staat zijn. Het moet betrekking hebben ofwel op de instandhouding van de Staat ofwel op de bevordering van de welstand van alle burgers van de gemeenschap of minstens van het grootste of overwegende deel van de gemeenschap.

2. Er moet werkelijk een tegenstelling (Kollis:ion) bestaan tussen de rechten en voordelen enerzijds, en het belang van de Staat anderzijds. Het moet zo zijn dat onder de bestaande omstandigheden het algemeen welzijn niet anders kan nagestreefd worden dan door de opoffering van de rechten en voordelen van de burger. Zo het nog mogelijk is om het doel te bereiken zonder deze opoffering, dan is er geen strijd van de belangen en kan d't noodrecht niet ingeroepen worden.

3. De opoffering mag niet verder gaan dan noodzakelijk is voor het bereiken van het doel van de Staat.

4. Er moet een verhouding bestaan tussen het goed dat de burger zal moeten opofferen en het voor de gemeenschap nagestreefte welzijn. Dit heeft voornamelijk betrekking op de mensenrechten die slechts kunnen opgeofferd worden met het oog op de instandhouding van de Staat en niet met het oog op de eenvoudige bevordering van de welstand. Daarom kan de Staat bevelen dat zijn onderdanen zich op levensgevaar inzetten voor de verdediging tegen buitenlandse vijanden. Maar de Staat kan zijn onderdanen, b.v., niet dwingen om zich naar Engeland of Marseille te begeven en aldaar, op gevaar van verhänging fabrieksgeheimen te verwerven.

Goederen van mindere waarde en meer speciaal deze die slechts op eigendoms- of vermogensrechten betrekking hebben kunnen wel opgeofferd worden wanneer het er slechts op aan komt de welstand van de Staat te bevorderen.

Het merkwaardige van deze leer van het noodrecht of van de opoffering, is dat zij een veel sluitender systeem betekent dan de leer van de gelijkheid van de burgers tegenover de openbare lasten. De leer van de opoffering heeft namelijk een zeer eigen kenmerk, dat de schade, alhoewel niet doelbewust gewild, toch een noodzakelijk gevolg is van een bepaalde maatregel.

Daarom is het dat het kanaalarrest veel dichter staat bij de leer van de aanspraak wegens opoffering dan bij de leer van schending van de gelijkheid tegenover de openbare lasten. De aanspraak wegens opoffering is een typisch noodrecht. Indien het algemeen welzijn op een andere wijze kan bereikt worden, zonder schade te veroorzaken, dan moet die andere wijze gerefereerd worden.

Dit alles geldt, mutatis-mutandis, voor het schoorsteen-arrest, omdat het duitse recht trouwens ook een privaatrechterlijke aanspraak wegens opoffering kent.

Het is omdat men anders het algemeen welzijn (of het volle genot van private eigendomsrechten) niet kan bereiken, dat de overheid (of de particulier) gerechtigd is schade te veroorzaken, op voorwaarde, wel te verstaan, dat de schade vergoed wordt. Waar aanvankelijk dit principe slechts werd toegepast op de aanraking van eigendomsrechten, is het sinds lange tijd uitgebreid tot de persoonlijkheidsrechten.

Eigenlijk is deze evidente regeling helemaal geen uitvinding van Suarez. Het is de uitdrukking van een eeuwenoude billijkheidsregel die trouwens in het belgisch positief recht nog altijd een bepaalde toepassing heeft. Deze regel verschilt in niets van de *lex Rhodia de jactu* die nu nog altijd de beginselen van de gemene averij beheerst.

Wanneer, om een schip met zijn lading te redden, belist wordt om een deel van de lading over boord te gooien, dan moeten de eigenaars der goederen die also opgeofferd werden aan het gemeen belang, vergoed wor-

den door de eigenaars der geredde goederen (daarin begrepen het schip) en proportioneel tot de waarde van het geheel.

Uit dit eeuwenoude billijkheidsbeginsel kan ongetwijfeld een algemeen rechtsbeginsel afgeleid worden dat zijn sporen heeft verdiend.

IV. Het herontdekken van dergelijke rechtsbeginselen opent onverwachte perspectieven. Tot slot van mijn betoog moge ik nog even uw aandacht daarvoor vragen.

Volgens de Europese verdragen wordt de aansprakelijkheid van de Europese gemeenschappen beheerst door de algemene beginselen die gelden voor de overheidsaansprakelijkheid in de euromarklanden.

Wat betreft de schuld aansprakelijkheid heeft het Hof van Justitie te Luxemburg reeds talrijke uitspraken gedaan. Men mag echter niet zeggen dat hier iets fundamenteel nieuws tot stand werd gebracht. Anders is het gesteld met de schuldloze aansprakelijkheid.

Het zal hier vanzelfsprekend van de verbeelding van de eventuele eisers afhangen of het Hof er nooit toe gebracht wordt zich uit te spreken over de schuldloze aansprakelijkheid van de Europese gemeenschappen. De rechtsleer zal hier, aan de hand van een diepgaand onderzoek moeten uitwijzen of deze mogelijkheid voorhanden is.

In ieder geval lijkt het geen twijfel dat de uitbouw van dergelijke algemene beginselen een weerslag zal hebben op het interne recht van de zes landen.

Hierbij kan niet genoeg onderstreept worden dat het recht van de overheidsaansprakelijkheid in alle euromarklanden essentieel rechtensrecht is.

Bovendien moet erop gewezen worden dat in al deze landen een tendens merkbaar is volgens dewelke de rechter zich meer en meer losmaakt van de pure legaliteit, om terug te komen tot een heilzame rechtsvinding die, waar het nodig is, zonder schroom beroep doet op algemene rechtsbeginselen.

U heeft allen deze recente evolutie kunnen waarnemen en ik kan niet genoeg benadrukken dat de hoogste gerechtelijke autoriteit niet gearzeld heeft om b.v. het beginsel van de schuldloze aansprakelijkheid bij aantasting van onroerende eigendomsrechten tot een waarachtig algemeen rechtsbeginsel uit te roepen.

Er is een heel lange weg afgelegd sinds 5 november 1920. Op velerlei gebied is een bevredigende oplossing gevonden.

Waar zonder aarzelen het bestaan van een algemeen rechtsbeginsel werd erkend ter zake van de schuldloze aantasting van onroerende eigendomsrechten, moet men a fortiori hetzelfde beginsel erkennen bij de aantasting van persoonlijkheidsrechten.

Men kan niet ten eeuwigen dage voorhouden dat de persoonlijkheidsrechten minder goed beschermd dienen te worden dan eigendomsrechten.

Daarom twijfel ik er niet aan dat het geen vijftig jaar zal duren vooraleer mijn opvolger in het jaar 2020 ook deze overwinning zal kunnen vieren.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Rede van Mr. F. MOREAU, Stafhouder der Balie van Brussel.

« Bij ons gaat de gerechtigheid niet uit van de Koning, maar wel van de Natie, van de Grondwet; de Rechterlijke Orde is niet, zoals dit kort geleden nog het geval was, afhankelijk gemaakt van een macht die onder voorwendsel van een conflict of op een andere wijze, de burgers ongestraft aan hun normale rechter onttrok. Wanneer men voortaan voor U een tekst zal aanvoeren uit het onmetelijk arsenaal waarin wetten van de Republiek, van een Keizerrijk of van het zopas afgelopen regime in elkaar lopen, zal het uw recht en uw plicht zijn vooreerst de grondwettelijkheid ervan na te gaan. U bent niet alleen bevrijd van elke afhankelijkheid naar buiten uit, maar U zult het recht hebben een wettelijke controle uit te oefenen op de daden van de macht die tot nog toe vooral geneigd was overompelend op te treden. Mij komt het voor dat zulks het bewijs is van het feit dat de vrijheid bij ons op breder grondslagen gevestigd is dan bij andere volkeren en dat wij hun op dat gebied tot voorbeeld kunnen dienen ».

Dit waren de woorden van een der meest eminente leden van het Nationaal Congres, Adrien de Gerlache, ter gelegenheid van de installatie van ons Hof van Cassatie waarvan hij de Eerste Voorzitter geworden was.

Dat was dus de op de grondwet steunende waarheid: wettelijk gezien, en overeenkomstig het mechanisme van ons publiek recht is de rechterlijke macht tegenover de uitvoerende macht volledig onafhankelijk geworden en zij oefent op deze laatste zelf toezicht uit.

Het was werkelijk een prachtig voorbeeld van vrijheid dat ons nieuw regime kon geven aan zijn naburen welke grotendeels nog onderworpen waren aan de wetten van het absolutisme, hoe « verlicht » dit laatste ook mocht wezen.

Helaas, zoals U het aangetoond hebt, liet onze rechtspraak zich zeer vlug meeslepen door hetgeen de Eerste Advocaat-generaal Paul Leclercq bestempelde als de valse « sirenen » van een verkeerd opgevatte scheiding der machten.

Vrij spoedig echter gingen stemmen op en werden doctrinaire systemen uitgewerkt. Aan deze strijd om terug te keren tot een meer orthodoxe opvatting op dat gebied zijn beroemde namen verbonden: Jul's Leieune, François Laurent, Bekkers, Eerste Voorzitter, Louis Wodon Alfred Giron, Maurice Bourquin, René Marcq en de professoren Nerinckx en Vauthier.

In deze zich ontplooiende reactie treden twee strekkingen naar voor: de enen zijn radikaal en, onder de bekering van het prestigieuze voorbeeld van de Franse Raad van State, stellen zij, om aan het in gebreke blijven van de Rechterlijke macht te verhelpen, de instelling voor van een nieuwe rechter voor de geschillen welke gerezen zijn naar aanleiding van de overheidsbemoeiing; anderen zijn meer traditionalistisch en willen enkel de prerogatieven van de rechterlijke macht herstellen.

Deze doctrine-polemiek draaide in het voordeel uit van de eerste strekking toen Henri Carton de Wiart in 1911 de Raad voor de wetgeving oprichtte welke het idee van de instelling van een autonome rechtsmacht deed zegevieren. Ingevolge een eerste advies van deze Raad stelde de regering immers voor, naast het Hof van Cassatie, een Hof voor administratieve geschillen en een Conflicten-rechtbank op te richten.

Dit deed klaarblijkelijk vrees ontstaan in het Hof van Cassatie dat zelf het initiatief nam; het arrest van 5 november 1920 waarvan de rechtsopvatting het uitgangspunt zou worden van een lange evolutie die U schematisch hebt weergegeven, maakte plotseling een einde aan de verwezenlijking van die plannen. Dit leidde na de

tweede wereldoorlog tot de oprichting van de Raad van State; de bevoegdheid van deze laatste bleef evenwel te specifiek en te beperkt om de geweldige ontplooiing die de controle van de rechterlijke macht op de administratie zou kennen, hoe dan ook in het gedrang te kunnen brengen.

U hebt aangetoond dat deze reactie van 1920 de vrucht was van de invoering van het algemeen stemrecht. Laten wij zeggen dat zij het gevolg was van de verspreiding van een toenemende overheidsbemoeiing die op haar beurt veroorzaakt werd door de sociale stromingen die het einde van de vorige eeuw en het begin van deze eeuw gekenmerkt hebben.

Wanneer de Staat ophoudt liberaal te zijn, wanneer hij de bezittingen moet uitdelen en herverdelen, dan wordt zijn actie overrompelend en het gevaar voor schending van de rechten en de belangen van de medeburgers wordt groter. Op die machtsontplooiing moet dan ook toezicht kunnen uitgeoefend worden.

Zeker, de liberale Staat van vroeger, « l'Etat gendarme » diende — volgens zijn eigen wijsgerige opvatting — binnen uiterst enge grenzen ingesloten te worden; het is dan ook verbazend paradoxaal te zien hoe de rechterlijke macht, in strijd met de toenmalige liberale theorieën, weigerde toezicht uit te oefenen op de Staat op grond van een al te absoluut principe van de scheiding der machten.

Maar was het niet zó dat de wapens in handen van de politici die doordrongen waren van liberalisme of conservatisme, volstonden om het optreden van de Staat binnen deze nauwe perken te houden?

Hoe dan ook, U hebt duidelijk aangetoond dat de op 5 november 1920 ontketende evolutie beslissend en onverbiddelijk geweest is.

Geleidelijk werd een echte theorie van de overheidsaansprakelijkheid opgebouwd.

Zoals onze eminente confrater, professor Cyr Cambier het heeft doen uitschijnen, heeft deze theorie geleid tot een uitbreiding van de plichten van de Administratie en tot een extensieve interpretatie van het begrip der subjectieve rechten.

Evenals de particulier zal de Administratie voortaan verantwoordelijk zijn voor de fout die zij begaan heeft. Deze laatste wordt niet enkel meer beschouwd als de schending van een burgerlijk recht — dit was vroeger practisch de enige hypothese waarin de leer van de « cultus van de overheid » het toezicht duldde van de rechterlijke macht — maar tevens als de schending van de « gedragsnorm » die, in bepaalde omstandigheden, voortspuit uit de regels van het sociale leven, met name de verplichting die aan iedereen opgelegd is voorzichtig op te treden. Dit zal aanleiding geven tot de enorme uitbreiding — onder voorbehoud van enkele misslagen die min of meer vlug hersteld werden — van de overheidsaansprakelijkheid uit hoofde van zaken, aansprakelijkheid in de uitoefening van de reglementaire functie, enz...

Op het gebied van de schade constateert men dat de Administratie voor de gewone rechtbanken becritiseerd wordt wanneer zij, door haar fout, een inbreuk gepleegd heeft op een louter belang, voor zover dit laatste wettig is en een voldoende vaststaand voordeel biedt.

Wat het verband tussen de fout en de schade betreft, zijn de gewone rechtbanken heel ver gegaan in hun appreciatie, voornamelijk in verband met de toestand van de ambtenaren van de Administratie; wanneer de overheid door haar daad of door haar verzuim hun rechten of hun belangen miskend heeft kan zij hiervoor in ruime mate aansprakelijk gesteld worden.

Bovendien is er nog de opzienbarende theorie van «het feitelijk optreden van de administratie» en de indrukwekkende rechtspraak in verband met de aansprakelijkheid der gemeenten op grond van het Vendemiaire-decreet.

Ten slotte is er, en U hebt er met nadruk op gewezen, het interventionisme van de overheid op het gebied van openbare werken dat aanleiding heeft gegeven tot het fameuze arrest van 6 april 1960 waarin het Opperste gerechtshof, op de eensluidende conclusies van de heer Advocaat-Generaal Mahaux, het systeem heeft aangenomen van de aansprakelijkheid zonder schuld, ter compensatie voor de door de naburen ondervonden abnormale hinder.

Van dit systeem van aansprakelijkheid zonder schuld, afgeleid uit de principes welke in de artikelen 1382 en volgende van het burgerlijk wetboek vermeld zijn, bent U tenslotte de enthousiaste verdediger geworden. Daarbij laat U zich leiden door de gegevens van het vergelijkend recht, voornamelijk die van de Duitse rechtsleer en rechtspraak.

De door U aangevoerde apologie is verleidelijk en billijk.

Zij steunt overigens op een merkwaardige studie van het vergelijkend recht die U in 1968 liet verschijnen in de collectie van het Centrum voor publiek recht.

Tenzij men kan steunen op bijzondere regels in een of ander bepaald geval, zoals dat van de aansprakelijkheid van de gemeenten welke thans trouwens beschouwd wordt als het gevolg van een door de wetgever vermoede fout, is het blijkbaar echter heel delicaat het begrip van de aansprakelijkheid zonder schuld uit te breiden tot andere materies dan die van de nabuurschap of van de «essentiële servituten» of nog tot die welke bedoeld zijn in artikel 7 van de wet betreffende de oprichting van de Raad van State. Een dergelijk systeem zou alleen met bijzonder grote omzichtigheid mogen overwogen worden.

Het komt er immers in de eerste plaats op aan dit recht te staven; mag de rechter het verzoek tot schadevergoeding wegens een abnormale hinder inwilligen zonder te steunen op onweerlegbare teksten of rechtsregels? Dit was de vraag die de heer Procureur-Generaal Ganshof van der Meersch zich stelde in zijn laatste openingsrede gewijd aan de algemene rechtsprincipes.

U bedoelt ongetwijfeld de gelijkheid ten opzichte van de openbare lasten waarvan het principe vermeld is in art. 6 van de Grondwet. Maar is het mogelijk, zonder het fetisjisme van de fout te willen invoeren, de sanctie voor de schending van die bepaling los te maken van de vaststelling van een foutieve tekortkoming?

Daarbij voegt zich nog het kiese probleem van de raming van de schade: dient de schade billijkheidshalve integraal vergoed te worden of zal een dosering moeten gebeuren om de grens te bepalen waarboven de hinder als abnormaal beschouwd wordt?

Zo ook is het van belang dat de soevereiniteit vrij tot uiting kan komen op een gebied en binnen bepaalde grenzen die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van haar activiteiten.

Ten slotte bestaat er in ons recht een procedure welke geldt voor de betrekkingen met de overheid, namelijk die van artikel 7 van de wet betreffende de oprichting van de Raad van State, die de bevoegdheid kreeg om aan de overheid aan te raden een vergoeding te betalen in de gevallen waarin buitengewone schade berokkend is.

Deze procedure is ongetwijfeld ontoereikend en zij heeft een residuair en beperkt karakter; zij is niet van dwingende aard en leidt niet tot een schadeloosstelling welke noodzakelijkerwijze gepast en integraal zal zijn. Indien zij echter aangepast wordt kan deze procedure zeker voldoening schenken.

Ik kan evenwel niet ontkennen dat het probleem op dit punt delicaat wordt.

Want uit de evolutie waarvan U de mijlpalen in herinnering gebracht hebt blijkt ten slotte dat het probleem van de overheidsaansprakelijkheid in de rechtspraak, in een ruime mate afhankelijk is van de ingevolge de toepassing van de artikelen 92 en 93 van de Grondwet gerezen bevoegdheidsgeschillen.

De bevoegdheid van de gewone rechter was bedreigd ingevolge de oprichting van een Hof voor administratieve geschillen en een Conflictrechtbank en later eveneens ingevolge de ontwikkeling van de administratieve rechtbanken met een speciale bevoegdheid; daarom heeft de gewone rechter zijn eigen bevoegdheid willen beveiligen door zijn controle op de overheidsdaden te verruimen.

Is het in dit verband niet toegelaten — met het nodige door hem zelf gemaakte voorbehoud — te denken aan de opvatting van Mr. Cyr Cambier waar deze, tot besluit van deel I van zijn «Traité du contentieux administratif», in 1961 de wens uitdrukte de hervorming waarvoor de heer Stfhouder Van Reepinghen op dat ogenblik zo juist als Koninklijke Commissaris was aangeduid geworden, te zien benutten om het geheel van de administratieve rechtscolleges in de rechterlijke macht op te nemen?

Die ontwikkeling is aan de gang want de bevoegdheden van talrijke administratieve rechtscolleges in sociale zaken zijn thans overgedragen aan de nieuwe arbeidsrechten.

Waarom zou dit systeem in de toekomst niet eveneens kunnen toegepast worden op de diverse administratieve Commissies die in talrijke andere materies werkzaam zijn?

Hoe verleidelijk deze perspectieven ook mogen zijn toch blijven hier heel wat klippen te omzeilen die de jurisprudentiële uitbouw van een samenhangend en doeltreffend systeem inzake overheidsaansprakelijkheid in de weg staan.

Vermeden wij slechts onder de bestaande moeilijkheden de wonderlijke theorie van het orgaan, de omschrijving van het begrip belang, dat van de discretionaire macht... enz.

Daarenboven tekent zich een risico af dat nog aanzienlijk zou kunnen toenemen ingevolge de theorie van de aansprakelijkheid zonder schuld, waarvan U de voorstander bent.

Zo het domein van de rechter aldus uitgebreid wordt — zien wij nu reeds niet dat hij thans beschouwd wordt als de «bewaarder van de orde in het gezin», die, met vaderlijke gestrengheid, de geschillen inzake disciplinaire en zelfs sociale aangelegenheden van het gezin regelt, en wij zouden dit voorbeeld kunnen vermenigvuldigen op andere gebieden — betekent zulks dan niet een aanmoediging om terug te keren tot een «Regering van rechters» die door de Revolutie en door ons Nationaal Congres verbannen werd?

Zeker, het Hof van Cassatie heeft het vaak herhaald: controle uitoefenen op de Administratie betekent niet administreren; daarenboven bestaan er soevereiniteitsgebieden en opportuniteitsgrenzen die de rechter beletten zijn controle uit te oefenen indien hij het gevaar niet wil lopen de overheidsactie te verlammen.

Indien deze gebieden en deze grenzen echter bepaald worden op grond van criteria en volgens een appreciatie die van de rechterlijke macht zelf uitgaat, betekent zulks dan geen latent gevaar?

Ongetwijfeld zou dank zij het betrekkelijk automatisme van uw theorie vermeden worden dat de rechter zich om dit voorbehouden gebied verder moet bekommeren daar het zou vaststaan dat een abnormale schade veroorzaakt is om een vergoeding toe te kennen overeenkomstig de voorwaarden die U bepaald hebt.

Maar welk gevaar bestaat er niet het aantal tegen de Administratie ingestelde vorderingen te zien toenemen en de Administratie zelf het slachtoffer te zien worden van een traumatisme dat haar doet wijken voor de wellicht enorme risico's die aan haar optreden kunnen verbonden zijn!

U had gelijk toen U zegde dat de aansprakelijkheid zonder schuld in elk geval een uitzondering moet blijven en enkel als een louter suppletoire grondslag kan dienen voor een vordering tegen de Administratie.

Wij geven echter wel toe dat de dominantie van de

rechter op de Administratie nog ver van verontrustend is daar immers nog heel wat banen dienen geopend en nog heel wat hervormingen dienen doorgevoerd te worden.

Het is uw verdienste, aan de hand van het voorbeeld van het vergelijkend recht van het Europa des zes, aangetoond te hebben dat dit probleem zich eveneens stelt in het rechtssysteem van de andere landen van dit Europa en dat de toekomst van het recht inzake overheidsaansprakelijkheid, omwille van de doorbraak en de hervormingen die ongetwijfeld langs pretoriaanse weg zullen tot stand komen, onbetwistbaar rijke beloften inhoudt.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr. K. CROES, Voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap.

In het leven van een genootschap zoals het onze zijn er hoogdagen en zijn er droeve dagen.

Het was een hoogdag toen oud-voorzitter Willem Verougstraete tot Kamervoorzitter in het Arbeidshof benoemd werd.

Het was een hoogdag toen oud-voorzitter Edgar Van Cauwelaert benoemd werd tot politierechter.

Het was een droeve dag toen op 20 maart 1970 oud-voorzitter Arthur Boon onverwacht overleed.

Geboren te Schelle in 1907, promoveerde Mr. Arthur Boon in 1931 aan de Universiteit te Leuven tot doctor in de rechten.

Hij deed zijn stage bij Mr. Emmanuel De Winde en werd in 1939 verkozen tot bijzitter van het Bureel voor kosteloze rechtspleging.

De baaije alleen kon zijn enorme werkkraft niet volendoen en al vlug steide hij in de politiek zijn krachten ter beschikking van de gemeenschap.

Gedurende zeventwintig jaar was hij gemeenteraadslid te Koekeberg, waar hij gedurende vele jaren het ambt van schepen van de burgerlijke stand waarnam.

Van 1932 tot 1968 was hij lid van de Provincieraad, waarvan hij in 1961 ondervoorzitter werd.

Mr. Arthur Boon was een man oprecht en volhardend in zijn overtuiging, maar tevens vol begrip voor de overtuiging van de tegenpartij en steeds bereid een oplossing te vinden, waarbij geen van de partijen de voor haar essentiële waarden zou moeten prijsgeven.

Zo was hij ook als advocaat, volhardend en overtuigend in de verdediging van de belangen van zijn cliënt, maar steeds bereid een oplossing te zoeken die voor allen aanvaardbaar zou zijn.

Als confrater was hij zachtaardig en vriendelijk. Hij had op het paleis slechts vrienden en was steeds tot dienst bereid; maar soms ook, als hij het nodig oordeelde, was hij als een ijzeren hand in een fluwelen handschoen.

Het was deze man, die het Vlaams Pleitgenootschap, na de duistere oorlogsjaren, van 1946 tot 1948 tot voorzitter riep. Hij wist ons genootschap nieuw leven in te blazen, hij wist in deze moeilijke periode het verleden te beveiligen en de toekomst voor te bereiden.

Het was dan ook voor het Vlaams Pleitgenootschap een onherstelbaar verlies toen op 20 maart het onherroepelijke gebeurde.

Meester Martin Denys is een man, die in ons gerechtshof, al ware het maar om zijn figuur, niet onopgemerkt voorbij gaat.

Voor al wie geregeld in dit gebouw komt, is het mij moeilijk hem voor te stellen, want allen kennen hem

Hij werd geboren op 11 november 1936.

Hij behaalde verschillende diploma's aan de universiteit te Leuven:

- op 14 juli 1960 promoveerde hij tot doctor juris;
- in juni 1968 promoveerde hij met onderscheiding tot licentiaat in de politieke en sociale wetenschappen;

- op 13 maart 1970 behaalde hij het diploma van speciaal doctor in de rechten.

Mr. Martin Denys werd advocaat te Brussel op 5 juni 1961 en plaatsvervangend rechter in de rechtbank van 1ste Aanleg in september 1967.

Hij is de auteur van talrijke studies, waarvan ik citeer:

- « De begrippen gemeentelijk en provinciaal belang »;
- « De geldigheid van de huwelijksclausule bij de aanwerving van het personeel der gemeenten en gemeentelijke instellingen »;

- « Commentaar op de gemeentekieswet met aantekeningen uit de rechtspraak van de Raad van State »; in samenwerking met Mr. J. Putzeys;

- « Le rôle du juge dans le développement du droit »;
- « De bescherming van het telefoongheim naar Belgisch recht »;

- « La reconnaissance et la mise en œuvre des droits économiques et sociaux »;

- « Beschouwingen bij de wetsvoorstellen tot instelling van een Ombudsman in België »;

- « De overheidsaansprakelijkheid bij verplichte vaccinatie »;

- « De begrippen gemeentelijk, provinciaal en algemeen belang ».

Hij koos als titel voor zijn rede:

« Vijftig jaar later — De evolutie van de overheidsaansprakelijkheid in België en in het Communautair recht ».

Mr. Denys ik ben er zeker van dat U dit onderwerp niet enkel bestudeerde in Uw cabinet of tijdens late avonden bij U thuis, maar dat U er eveneens over mediteerde gedurende de uren lange wandelingen welke U 's zondags om vier uur 's nachts begint.

Mr. Denys U hebt het woord.

RECHTSpraak

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 25 september 1970.

Eerste voorzitter: M. Bayot.
Raadheer-verslaggever: M. Naulaerts.
Eerste advocaat-generaal: M. Mahaux.
Advocaten: Mrs. De Buyen en Van Ryn.

1. **Huwelijk.** — Op grond van de artikelen 221 en 222 B.W. genomen beschikkingen. — Geen hoger beroep, tenzij in geval van onbevoegdheid of machtsverschrijding. — Art. 1050 gerechtelijk wetboek. — Geen afwijking van die regel. — Overgangsrecht.
2. **Huwelijk.** — Art. 222 B.W. — Overschrijving. — Voorlopige maatregel. — Belanghebbende stemt met doorhaling in. — Door voorzitter bevolen doorhaling. — Geen machtsverschrijding.

1. *Art. 1050 gerechtelijk wetboek, dat de mogelijkheid om in hoger beroep te komen uitgebreid heeft, tornt niet aan de regel volgens welke de door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg op grond van de artikelen 221 en 222 B.W. genomen beschikkingen en machtigingen niet vatbaar zijn voor hoger beroep, tenzij in geval van onbevoegdheid of machtsverschrijding.*

Ten deze zou de beweerde wijziging trouwens, bij gebrek aan strijdige bepaling, niet toepasselijk zijn op beslissingen die voor het inwerkingtreden van voormeld artikel gewezen zijn.

2. *De bij art. 222 B.W. ingestelde overschrijving is een voorlopige maatregel, waartoe de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg machtiging geeft in afwachting dat hij over de eis tot onvervreemdbaarheidsverklaring uitspraak kan doen. De voorzitter is bevoegd om het gevolg ervan te doen ophouden wanneer die maatregel geen reden van bestaan meer heeft, onder meer wanneer de echtgenote die de overschrijving gevorderd heeft, voor hem verklaart met de gevraagde doorhaling in te stemmen.*

Gysel t./ Doyen.

Gelet op het bestreden arrest, op 25 juni 1969 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 2, 221 en 222 van het Burgerlijk Wetboek (de laatste artikelen vervangen door artikel 1 van de wet van 20 april 1958), 20, 21 en 1050 van het Gerechtelijk Wetboek, 6 van de overgangsbepalingen die gegeven zijn in artikel 4 van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest niet ontvankelijk verklaart het hoger beroep door eiseres regelmatig ingesteld tegen een bevelschrift dat op 28 juni 1968 werd gewezen door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, uitspraak doende bij toepassing van de artikelen 221 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, om de redenen dat de rechtspraak en de rechtsleer het eens zijn om te beslissen dat het beroep tegen een bij toepassing van de artikelen 221 en 222 van het Burgerlijk Wetboek geveld bevelschrift slechts mogelijk is in geval van onbevoegdheid of machtsverschrijding, dat de onbevoegdheid nooit werd ingeroepen en dat er eveneens geen machtsverschrijding kan geweest zijn wanneer de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg een bevel verleent dat in zijn

bevoegdheid valt en daarenboven met het formeel akkoord van de partij die de procedure had ingeleid en de machtiging had aangevraagd bij toepassing van artikel 222 van het Burgerlijk Wetboek,

terwijl artikel 1050 van het Gerechtelijk Wetboek, in werking getreden op 1 januari 1969 en toepasselijk op de zaken welke op die datum hangend waren, toestaat dat voortaan hoger beroep wordt ingeteld tegen elk vonnis, zonder uitsluiting van de bevelschriften verleend door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg bij toepassing van de artikelen 221 en 222 van het Burgerlijk Wetboek en ook zonder beperking van de ontvankelijkheid van het hoger beroep tegen zulke bevelschriften tot de enkele gevallen van onbevoegdheid of machtsverschrijding;

Overwegende dat, zo artikel 1050 van het Gerechtelijk Wetboek de mogelijkheid hoger beroep in te stellen zodra het vonnis is uitgesproken uitgebreid heeft tot de beslissingen alvorens recht te doen en de verstekvonnissen, het nochtans niet getoond heeft aan de voorheen geldende regel, uitgedrukt in de voorbereidende werken van de wet van 30 april 1958, volgens welke de door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg op grond van de artikelen 221 en 222 van het Burgerlijk Wetboek genomen beschikkingen en machtigingen niet vatbaar zijn voor hoger beroep, tenzij in geval van onbevoegdheid of machtsverschrijding;

Overwegende dat de beweerde wijziging, trouwens, bij gebrek aan strijdige bepaling, niet toepasselijk zou zijn op beslissingen die voor het inwerkingtreden van voormeld artikel gewezen werden;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 221 en 222 van het Burgerlijk Wetboek (vervangen door artikel 1 van de wet van 20 april 1958) en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest het hoger beroep van eiseres niet ontvankelijk verklaart, om de redenen dat het beroep tegen een bij toepassing van de artikelen 221 en 222 van het Burgerlijk Wetboek geveld bevelschrift slechts mogelijk is in geval van onbevoegdheid of machtsverschrijding, dat de onbevoegdheid nooit werd ingeroepen en dat er eveneens geen machtsverschrijding kan geweest zijn wanneer de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg een bevel verleent dat in zijn bevoegdheid valt en daarenboven met het formeel akkoord van de partij die de procedure had ingeleid en de machtiging had aangevraagd bij toepassing van artikel 222 van het Burgerlijk Wetboek, en dat het neerschrijven door de eerste rechter van de woorden « ons bevelschrift van 10 december 1964 » in stede van « onze machtiging van 10 december 1964 » als een louter materiële vergissing te beschouwen is en niet als een machtsverschrijding,

terwijl eiseres, naar luid van haar voor het hof van beroep genomen conclusie, betoogd had dat de eerste rechter « met machtsverschrijding » een niet bestaand bevelschrift van 10 december 1964 had gewijzigd, en het in feit vaststond dat de op die datum door eiseres bekomen machtiging, waarvan het beroepen bevelschrift de gevolgen doet ophouden, door de voorzitter van de rechtbank verleend werd bij toepassing van artikel 222 van het Burgerlijk Wetboek, en terwijl nochtans de wet aan de voorzitter van de rechtbank geen macht toekent, hetzij om de machtiging verleend bij toepassing van voormeld artikel 22 in te trekken, hetzij om de ongedaanmaking van de uitspraak van zulke machtiging verrichte overschrijving te

bevelen, zulke oversch ijving pa; wettelijk dienend op te houden gevolg te hebben, naa; het voorsch ift van lid 3 van voormeld artikel 222, wanneer zij doorgehaald wo dt met de toestemming van de gemachtigde echtgenoot of van zijn rechtverkrijgenden, of ingevolge de beschikking waarbij de eis niet ontvankelijk of ongegrond wo dt verklaa d, of na oversch ijving van de beschikking waa bij de eis gegrond wo dt verklaa d, zodat het arrest niet wettelijk beslist dat er geen machtoversch ijding kan geweest zijn en dat het hoger beroep van eiseres derhalve niet ontvankelijk is:

Overwegende dat de bij artikel 222 van het Burgerlijk Wetboek ingestelde oversch ijving uiteraard een voorlopige maatregel is, welke door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg gemachtigd wo dt in afwachting dat hij over de eis tot onvervreemdbaa;heidverklaring uitspraak kan doen;

Overwegende dat de voorzitter de halve bevoegd is om het gevolg ervan te doen ophouden wanneer die maatregel geen reden van bertaan meer heeft, onder meer wanneer, zoals ten deze, de echtgenote die de oversch ijving gevoerd heeft voor hem verklaart met de gevraagde doohaaling in te stemmen;

Dat het arrest derhalve wettelijk beslist, zonder artikel 222, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek te schenden, dat er ten deze geen machtoversch ijding gepleegd werd;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 18 september 1970.

Voorzitter : M. De Bersaques.
Raadsheer-verslaggever : M. Halleman.
Procureur-generaal : M. Genshof van der Meersch.
Advocaat : Mr. Van Ryn.

Onverschuldigde betaling. — Bewijs dat bij vergissing betaald is. — Vereist bij twijfel over de oorzaak van de betaling.

Hij die teruggave van een onverschuldigde betaling vordert, moet slechts bewijzen dat hij die betaling bij vergissing gedaan heeft indien een twijfel mogelijk is betreffende de oorzaak van de betaling en dus nopens het onverschuldigd karakter ervan.

Ten deze bestaat er geen twijfel over dat eiser bij vergissing betaald heeft aangezien hij de betaling alleen verricht heeft tot nakoming van zijn verbintenissen als a beid-ongevallenverzekeraar en de rechter vaststelt dat het ongeval geen arbeidsongeval is.

Gemeenschappelijke Verzekeringskas t./ De Wolf.

Gelet op het bestreden vonnis, op 7 maart 1967 door de Rechtbnk van eerste aanleg te Dendermonde in hoger beroep gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1110, 1235, 1376, 1377, 1378, 1379 van het Burgerlijk Vetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis de tegeneis van eiseres trekkende tot de terugbetaling van hetgeen zij onverschuldigd had betaald heeft afgewezen, op grond van het enig motief « dat beroepster (thans eiseres) niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat deze betaling bij dwaling gedaan werd »,

terwijl, eerste onderdeel, wanneer, door middel van de vordering uit hoofde van onverschuldigde betaling, een som wordt teruggeëist die betaald werd hoewel ze helemaal niet verschuldigd is, niet moet worden bewezen dat de betaling het gevolg is van een dwaling, zodat het vonnis, door de tegeneis van eiseres af te wijzen, op grond van het enig bovenaangehaald motief en na voorafgaandelijk te hebben beslist dat eiseres tot generlei schuld gehouden was, aan de vordering wegens onverschuldigde betaling een voorwaarde heeft toegevoegd welke niet vereist is, waaruit de schending van de in het middel aangehaalde wetsbeplingen, het artikel 97 van de Grondwet uitgezonderd, volgt,

tweede onderdeel, het tegenstrijdig minstens dubbelzinnig is, na te hebben vastgesteld dat er zich geen ongeval op de weg van het werk had voorgedaan en dat de sommen die eiseres terugvorderde precies uit hoofde van dit beweerd ongeval op de weg van het werk werden uitbetaald, hetgeen een dwaling veronderstelt, te beslissen dat niet bewezen was dat de betaling bij dwaling was gebeurd, tegenstrijdigheid, minstens dubbelzinnigheid, die met het volledig ontbreken van enige motivering gelijkstaat en waaruit schending van het artikel 97 van de Grondwet volgt:

Overwegende dat verweerder, die voorhield het slachtoffer te zijn geweest van een ongeval op de weg van het werk, betaling vorderde van de door de wet bepaalde vergoedingen in dit geval verschuldigd door de werkgever of zijn verzekeraar; dat eiseres, tot afwijzing van deze eis, als ongegrond, concludeerde, maar, wat niet tegengesproken wordt, een bedrag van 19.108 frank dat zij als vergoedingen tengevolge van gezegd ongeval aan verweerder reeds had uitbetaald, door tegeneis, als zijnde onverschuldigd betaald, terugvorderde; dat de rechter, oordelende dat verweerder het bewijs niet leverde van de feiten waarop zijn eis steunde, deze eis afwijst, maar anderzijds de tegeneis eveneens afwijst om de enkele reden dat eiseres niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat de door haar gedane betaling bij dwaling gedaan werd;

Overwegende dat hij die teruggave van een onverschuldigde betaling vordert, slechts moet bewijzen dat hij die betaling bij vergissing heeft gedaan indien een twijfel mogelijk is betreffende de oorzaak van gezegde betaling en dienvolgens nopens het onverschuldigd karakter ervan;

Overwegende dat er uit de constatering van het vonnis blijkt dat er hier geen twijfel bestaat dat eiseres bij vergissing betaald heeft, vermits enerzijds zij de som van 19.108 frank alleen betaald heeft tot nakoming van haar vermeende verbintenissen als arbeidsongevallenverzekeraar, en anderzijds de rechter vaststelt dat het ongeval geen arbeidsongeval is;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden vonnis in zover het uitspraak doet over de tegeneis;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden in de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan; zegt dat erover door de feitenrechter zal worden beslist;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, zitting houdende in graad van beroep.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 25 september 1970.

Eerste voorzitter: M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever: M. Wauters.
Eerste advocaat-generaal: M. Mahaux.
Advocaten: Mrs. Fally en Bayart.

Onverschuldigde betaling. — Eis tot terugbetaling van een vrijwillig betaalde, maar verjaarde belasting. — Bevrijdende verjaring. — Treft niet het bestaan van de schuld. — Middel niet opgeworpen. — Geen recht op terugbetaling.

Een belastingschuldige eist terugbetaling van een verjaarde belasting die hij betaald heeft buiten elke daad van vervolging vanwege de administratie en zonder de verjaring op te werpen.

Wat betaald is zonder verschuldigd te zijn, kan worden teruggevorderd. Maar de verjaring, middel om van een verbintenis bevrijd te worden, treft niet het bestaan van de schuld, enkel de eisbaarheid ervan; behoudens in zaken die de openbare orde aanbelangen kan het middel slechts toegepast worden wanneer het door de belanghebbende partij wordt opgeworpen. Hieruit volgt dat de vrijwillige betaling, zelfs bij onwetendheid, van een verjaarde schuld geen recht tot terugbetaling doet ontstaan, daar de eis tot terugvordering noch op het niet-bestaan noch op het gebrek aan oorzaak van de schuld steunt.

Belgische Staat t./ Van de Mosselaer.

Gelet op het bestreden arrest, op 16 december 1968 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1235, 1376, 1377, 1378, 2219, 2220, 2221 en 2224 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat, de eisers in hun conclusie aangevoerd hebbende dat verweerder zonder enig voorbehoud de beweerdelijk verjaarde belastingen gekweten had waarvan hij terugbetaling vorderde, het betstreden arrest dit middel afwijst, op de grond « dat het feit dat appellant (thans verweerder) de betwiste belasting zonder voorbehoud na het verstrijken van de verjaringstermijn betaalde geen verzaking van het recht de verjaring in te roepen impliceert; dat de geïntimeerden een uitvoerbare titel bezaten en het voldoende uit de elementen van de zaak blijkt dat appellant per vergissing betaalde, niet wetende dat de belasting niet meer mocht gevorderd worden »,

terwijl de voldoening van een verbintenis, waarvan de schuldenaar de verjaring niet heeft doen gelden, al ware het bij onwetendheid, geen grond oplevert tot terugvordering van het niet-verschuldigde; de verjaring moet immers worden tegengeworpen door de schuldenaar, zodat, indien deze vóór elke vervolging de al dan niet van een uitvoerbare titel voorziene schuldeiser betaalt, de schuldenaar, die zich niet op de verjaring beroept, zich bevrijdt van een bestaande schuld en deze niet retroactief haar oorzaak ken ontnemen door naderhand de eis tot terugvordering van het niet-verschuldigde in te stellen, waaruit volgt dat het arrest in strijd met de wet de regelen toepast die zowel de terugvordering van het niet-verschuldigde (schending van de artikelen 1235, 1376, 1377 en 1378 van het Burgerlijk Wetboek) als de vernietigende verjaring beheersen (schending van de artikelen 2219, 2221 en 2224 van het Burgerlijk Wetboek):

Overwegende dat het arrest, na eraan herinnerd te hebben dat de door verweerder ingestelde eis er toe strekt

terugbetaling te bekomen van een som van 787.727 frank welke hij op 8 juli 1963 betaalde ten titel van directe belastingen, en dat die eis gesteund is op de onverschuldigde betaling, bedoelde belasting verjaard zijnde sinds 31 december 1962, beslist « dat het feit dat appellant (thans verweerder) de betwiste belasting zonder voorbehoud na het verstrijken van de verjaringstermijn betaalde geen verzaking van het recht de verjaring in te roepen impliceert; dat de geïntimeerden (thans de eisers) een uitvoerbare titel bezaten en het voldoende uit de elementen van de zaak blijkt dat appellant per vergissing betaalde, niet wetende dat de belasting niet meer mocht gevorderd worden »;

Overwegende dat verweerder niet betwist dat hij de bedoelde belastingschuld betaalde buiten elke daad van vervolging vanwege de administratie en zonder de verjaring op te werpen;

Overwegende, enerzijds, dat luidens artikel 1235 van het Burgerlijk Wetboek, iedere betaling een schuld onderstelt en hetgeen betaald is zonder verschuldigd te zijn, kan worden teruggevorderd;

Overwegende, anderzijds, dat de verjaring, middel om van een verbintenis bevrijd te worden, het bestaan van de schuld niet treft, maar alleen de eisbaarheid ervan; dat, luidens artikel 2223 van hetzelfde wetboek, de rechter dit middel niet amtsshalve mag toepassen, zodat het, behoudens in zaken die de openbare orde aanbelangen, slechts toegepast kan worden wanneer het door de belanghebbende partij wordt ingeroepen;

Overwegende dat hieruit volgt dat de vrijwillige betaling, zelfs bij onwetendheid, van een verjaarde schuld geen recht tot terugbetaling doet ontstaan, de eis tot terugvordering in dit geval noch op het niet-bestaan noch op het gebrek aan oorzaak van de schuld gesteund zijnde;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

En zonder acht te slaan op de andere middelen die geen ruimere vernietiging zouden kunnen medebrengen,

Vernietigt het bestreden arrest, behoudens in zover het het verzet ontvangt, het arrest bij verstek van 25 juni 1968 intrekt, en het hoger beroep ontvangt;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan; zegt dat hierover door de feiten-rechter beslist zal worden;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 30 oktober 1970.

Voorzitter: M. Verwilghen.
Raadsheren: M.M. Delva en Dieudonné.
Advocaat-generaal: M. Convent.
Advocaten: Mrs. De Neef loco Segers en
Oostvogels loco Delacroix.

1. Bevoegdheid en aanleg. — In burgerlijke zaken. — Hoofdeis en wedereis. — Bepaling van de aanleg.
2. Schade en schade-loosstelling. — Plotselinge stilstand van een rijtuig. — Noodzakelijke en uitsluitende oorzaak van het ongeval. — Fouten van bromfietser. — Geen noodzakelijk causaal verband.
3. Gerechtelijk Wetboek. — Tussenvorderingen. Art. 8 en art. 808. — Toepassingsgebied.

1. Wanneer hoofd- en wedereis hun ontstaan in dezelfde oorzaak vinden, wordt de vatbaarheid voor hoger beroep

bepaald door de samengevoegde bedragen van deze vorderingen.

2. Een taxichauffeur die, na een bromfietser te hebben ingehaald, plots en zonder enige ernstige reden remt en tot stilstand komt, maakt voor de fietser een onvoorzienbare hindernis uit. Zijn fout is zo doorslaggevend dat ze als de noodzakelijke en uitsluitende oorzaak van het ongeval beschouwd moet worden. De aan de fietser ten laste gelegde fouten (het niet benutten van het verplichte fietspad en het niet dragen van een helm) hebben slechts een middellijke rol gespeeld zonder noodzakelijk causaal verband met het ongeval.

3. Een eis tot vergoeding van esthetische schade wordt voor de eerste maal in hoger beroep geformuleerd.

Mocht die eis bij toepassing van art. 807 gerechtelijk wetboek zijn ingeleid, dan zou de ontvankelijkheid van de eis, als uitbreiding van de oorspronkelijke eis en steunend op het in de dagvaarding aangevoerde feit, niet voor betwisting vatbaar zijn, aangezien art. 807 toepasselijk is in hoger beroep.

Ten deze echter gaat het enkel om een eis tot schadevergoeding waarvan de rechtsgrond in de dagvaarding aanwezig was en waarop toepasselijk is art. 808, naar luid waarvan de later bewezen verhogingen of schadevergoedingen in elke stand van het geding, dus ook in hoger beroep en zelfs bij verstek gevorderd kunnen worden: de schadelijder fundeert immers in casu zijn aanspraak op de considerans dat sinds het beroepen vonnis gebleken is dat hij esthetische schade lijdt door blijvende littekens in het aangezicht.

Van de Gucht t./ N.V. Groep Josi.

Gezien, in regelmatige vorm overgelegd, de door de wet vereiste processtukken;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar vorm en tijd;

Overwegende dat hoofd- en tegeneis hun ontstaan vinden in dezelfde oorzaak; dat de samengevoegde bedragen van deze vorderingen, met toevoeging van de intresten, het peil van de laatste aanleg overschrijden; dat het bestreden vonnis derhalve vatbaar is voor hoger beroep en dat de beroepen ontvankelijk zijn ratione summae;

Overwegende dat de omstandigheden van het kwestieus verkeersongeval en de doelstelling van hoofd- en tegeneis in het bestreden vonnis nauwkeurig werden omschreven; dat het Hof deswege naar de uiteenzetting van de eerste rechter verwijst;

Overwegende dat de eerste rechter in het licht van de strafrechtelijke informatie terecht geoordeeld dat axibestuurder Hamparzoomian, verzekerde van de N.V. Groep Josi, door plots en zonder ernstige reden te remmen en tot stilstand te komen, voor de bromfietser Van de Gucht, eiser in hoger beroep, een onvoorzienbare hindernis heeft uitgemaakt; dat de N.V. Groep Josi deze foutieve gedraging van haar verzekerde niet betwist, en zelfs in besluiten toegeeft dat hij zijn wagen plots tot stilstand heeft gebracht zonder zich vooraf te hebben vergewist of dit zonder gevaar voor ongeval geschiedt; dat de onverhoedse stilstand van de taxi zijn verklaring vindt in het gewenken van een dame ter hoogte van het huisnummer 533 Ninooftse Steenweg (getuigen Trauffer, Siebenborn en Vandersmissen), en derhalve niet voor veiligheidsredenen was opgelegd;

Overwegende dat de fout van de taxibestuurder in casu doorslaggevend was dat zij als de noodzakelijke en uitsluitende oorzaak van het ongeval moet worden beschouwd; dat de aan Van de Gucht ten laste gelegde fouten (het niet benutten van het verplichte rijwielpad en een 49 cm³ bromfietser en het niet dragen van een helm) in de totstandkoming van het ongeval slechts een

middellijke rol hebben gespeeld, zonder noodzakelijk causaal verband met het ongeval, dat dit laatste uitsluitend te wijten is aan het feit dat de taxibestuurder de normale vooruitzichten van Van de Gucht heeft verschaft door plots en zonder naar zijn achterligger om te zien op vrij korte afstand te stoppen (zichtbaar remspoor van 3,30 m); dat deze onvoorzichtigheid des te schromelijker was daar hij, naar eigen verklaring, Van de Gucht had voorbijgestoken en dus wist of weten moest dat laatstgenoemde hem op enkele meter volgde (op 5 m. volgens getuigen Trauffer en Siebenborn);

Wat de ontvankelijkheid betreft van de eis wegens esthetische schade:

Overwegende dat de N.V. Groep Josi ten onrechte de ontvankelijkheid betwist van de thans voor het eerst in hoger beroep geformuleerde eis tot toekenning van een vergoeding van 75.000 fr. wegens esthetische schade; dat hij de ontvankelijkheid van deze eis verkeerdelijk betwist op grond van de overweging dat het hier niet gaat om een uitbreiding of een wijziging van de oorspronkelijke eis, zoals bepaald door artikel 807 Gerechtelijk Wetboek;

Overwegende vooreerst dat mocht bedoelde eis (esthetische schade) in hoger beroep zijn ingeleid bij toepassing van voormeld artikel 807 — quod non — de ontvankelijkheid van die zelfde eis, als uitbreiding van de oorspronkelijke eis en gesteund zijnde op het in de dagvaarding aangevoerde feit, niet vatbaar zou zijn voor betwisting; dat artikel 807 inderdaad, blijvens de voorbereidende werken wel degelijk toepasselijk is in hoger beroep (zie verslag Koninklijk Commissaris, Pasin, 1967, bl. p. 33 - sub 5°; verslag De Baecq, Pasin, 1967, bl. 861; Krings, Cambier et consorts « Le Code Judiciaire » 1969, Van den Bossche p. 82; Appel Bruxelles 31 mars 1969, R.G. 59 568 en cause Brossart c/ Van de Gucht, De Jonghe, Bourguignon, niet gepubliceerd; Trousse P. E. Annales de Droit, tome XXVIII 1968, p. 443);

Overwegende echter dat, in strijd met wat de N.V. Groep Josi voorhoudt, de vraag hier niet is of de aanspraak op esthetische schade, al dan niet, een nieuwe eis uitmaakt die niet zou zijn gesteund op een in de dagvaarding aangevoerd feit overeenkomstig artikel 807 Gerechtelijk Wetboek; dat het in casu enkel gaat om een schadeëis waarvan de rechtsgrond in de dagvaarding aanwezig is; dat Van der Gucht dan ook terecht de toepassing van artikel 808 Gerechtelijk Wetboek inroept naar luid waarvan de « later bewezen verhogingen of schadevergoedingen » in elke stand van het geding, dus ook in beroep, en « zelfs bij verstek » mogen worden gevorderd;

Overwegende dat de eis tot toekenning van een vergoeding wegens esthetische schade dienvolgens ontvankelijk voorkomt, waar Van de Gucht zijn desbetreffende aanspraak fundeert op de considerans dat « sinds het eerste vonnis gebleken is dat concluant (hijzelf) ten gevolge van het litigieus ongeval ook nog zeer belangrijke esthetische schade lijdt door veelvuldige blijvende littekens in het aangezicht... » en dat « het ter zake gaat om een onderdeel van de hoofdvordering in vergoeding van de geleden schade en waar concluant trouwens in zijn inleidende dagvaarding hiervoor uitdrukkelijk voorbehoud had gemaakt »;

Overwegende dat de N.V. Groep Josi derhalve ten onrechte in de eis wegens esthetische schade, zoals die in hoger beroep werd ingesteld, een aantasting ziet van de rechten van de verdediging en van het principe van de dubbele aanleg;

Wat de gegrondheid van de eis wegens esthetische schade en de hoegrootheid van de overige schadebedragen betreft:

Overwegende dat de door Van de Gucht voor het Hof ingestelde eis wegens esthetische schade niet bewezen voorkomt; dat hij tot staving van deze aanspraak enkel twee niet overtuigende foto's en een eenzijdig medisch getuigschrift voorbrengt, doch geen ernstig bewijsaanbod noch verzoek tot deskundige vaststelling van deze schade formuleert;

Overwegende dat de overige schadebedragen als zodanig niet worden betwist; dat de N.V. Groep Josi zich ten deze aansluit bij de raming van de eerste rechter;

*Om deze reden,
Het Hof,*

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;
Gehoord in openbare zitting het eensluidend advies van de Heer Advocaat Generaal Convent,

Ontvangt het hoger beroep;

Verklaart de oorspronkelijke vordering gegrond, de tegeneis van de N.V. Groep Josi ongegrond;

Veroordeelt de N.V. Groep Josi om aan de heer Van de Gucht Raymond te betalen de som van 19.827 fr., verhoogd met de veroedende intresten sinds 9 juli 1965 en de gerechtelijke intresten;

Wijst de N.V. Groep Josi af van haar tegeneis en verwijst haar in de kosten van beide aanleggen;

Rechtdoende op de in hoger beroep ingestelde eis van Van de Gucht Raymond, uit hoofde van esthetische schade;

Verklaart deze eis ontvankelijk doch niet gegrond.

HOF VAN BEROEP TE GENT.

4de Kamer. — 30 juni 1970.

Voorzitter : M. Morel de Westgaver.

Raadsheren : MM. Noest en De Brauwere.

Advocaat-Generaal : M. A. De Geest.

Advocaten : Mrs. K. Geirlandt, Verschueren (Gent) loco J. Depuis (Brussel), G. Cardon, F. Van Hoorebeke en H. Hubené.

Automobieliinspectie. — Aflevering schouwingsbewijs is geen waarborg dat de wagen in perfecte staat van onderhoud is. — Niet verantwoordelijk voor ongeval dat kort daarop plaats grijpt.

Een persoon die een wagen bouwjaar 1955 koopt aan 5.000 F moet weten dat deze wagen niet meer perfect is. De aflevering van een schouwingsbewijs kan niet met een waarborg gelijkgesteld worden en betekent niet dat de wagen in perfecte staat van onderhoud is. De aangeelden van een keuring bureau moeten zich beperken tot het nemen van beslissingen die berusten op visuele vaststellingen. Zij mogen niet overgaan tot demontage.

Kronenthaler E., Schömann A., von Briel B., Kiefer M., von Briel E., Ziekenkas Allg. Ortskrankenkasse Konstanz, Van Haute H., Blümenthal C., Van der Hasselt V., Van Haute J., N.V. La Concorde, Leleu G. en O.M. t./ Leleu G., Tiersoone André, Feys C. en P.V.B.A. Keuringsbureau Motorvoertuigen Oostende.

Overwegend dat de hogere beroepen tijdig en regelmatig ingesteld werden;

Overwegende dat Leleu op 8.8.67 een Volkswagen, bouwjaar 1955, heeft gekocht voor de prijs van 5.000 fr.; dat dit klein bedrag en het jaartal van constructie reeds aantonen dat het ging om een oude en versleten wagen;

Overwegende dat bij elke aankoop van een okkasie-

wagen het voertuig dient aangeboden te worden op een automobieliinspectie; dat dit ook voor die wagen gebeurde in het station van Brugge en dat het bestuur ervan op 25.7.67 een schouwingsbewijs afleverde;

Overwegende dat de dag na de aankoop Leleu zich met de wagen naar Brussel begaf en bij de terugkeer twee lifters had opgenomen; dat, gekomen te Aalter en rijdende naar eigen toegeving aan 90-100 km per uur, dit bij slecht weder en op een natte betonnen baan, hij aan het voertuig iets zou hebben gevoeld dat niet juist was;

Overwegende dat uit de verklaring van Berton, die de wagen aan de beklaagde verkocht had, blijkt dat Leleu hem de indruk had gegeven een niet ervaren bestuurder te zijn: « ik zag dat die persoon niet voldoende op de hoogte was van de rijkunst »;

Dat dientengevolge moet aangenomen worden dat Leleu bij het ontwaren van iets abnormaals aan de wagen — wat steeds onervaren bestuurders doen — heeft geremd; dat, de toestand van de rijbaan in acht genomen alsook de staat van het voertuig en de ontwikkelde snelheid, dit remmen voor gevolg moest hebben en heeft gehad dat de wagen door de middenberm kwam en voertuigen, die de andere rijstrook volgden, aanreed;

Overwegende dat uit het onderzoek en de bevindingen van de deskundige Coorevits blijkt dat de remtrommels en garnituren alsook de schokdempers van de Volkswagen in slechte staat waren en dat links vooraan er een zware ovalisatie was van de remtrommel; dat de deskundige dan ook besluit dat het volstond dat Leleu een zeer lichte pedaaldruk uitoefende opdat de remsegmenten brutaal tegen een hoger punt van de ovaliseerde remtrommels geklmd geraakten en het voertuig op dit wiel brutaal afremde met het gevolg dat het voertuig een tolbeweging moest uitvoeren;

Overwegende dat een persoon, die voor een spotprijs een wagen koopt, moet weten dat die wagen niet in perfecte staat kan zijn en gebreken, zowel zichtbare als verborgen, moet hebben, met het gevolg dat hij die wagen niet mag gebruiken of besturen zoals hij zou doen of mogen doen met een nieuw voertuig;

Dat hij ook moet weten dat een schouwingsbewijs, afgegeven door een kantoor van automobieliinspectie niet met een waarborg kan gelijkgesteld worden en dat dit bewijs niet betekent dat de aangeboden wagen in een perfecte staat van onderhoud is; dat, om zeker te zijn van de staat in dewelke de wagen zich bevindt, hij zich dus dient te wenden tot een eerlijk en nauwgezet garagist, die de wagen zal demonteren en de bizonderste en belangrijkste organen of delen nagaan;

Overwegende dat dit werk de taak niet is van een keuringsbureau voor motorvoertuigen, waarvan de aangeelden geen enkel stuk mogen demonteren of doen demonteren en zich moeten beperken tot het nemen van beslissingen die berusten op visuele vaststellingen en op de met de verplicht te gebruiken remmeter bekomen resultaten (zie brief Directeur-Generaal Ministerie van Verkeerswezen van 17.1.69, stuk opg. onder IV);

Dat trouwens, gezien de remmen gemeten worden aan een snelheid van 10 km per uur, een vroegtijdig blokkeren van een der wielen niet kon vastgesteld worden; dat anderzijds de prijs, die gevraagd wordt voor de inspectie en de duur ervan — 10 tot 15 minuten — duidelijk aantonen dat het afgeven van een schouwingsbewijs onmogelijk kan gelijkstaan met een waarborg of een volledige goedkeuring van de staat van het voertuig;

dat de eerste Rechter derhalve, in verband met de verichtingen van de 25.7.67, terecht geen fout of schuld weerhouden heeft in hoofde van Feys of van Tiersoone;

Overwegende verder dat Leleu, die de 8.8.67 met de wagen gereden heeft en de 8.8.67 naar Brussel is geweest, reeds moest waargenomen hebben en dit niettegenstaande hij onervaren was, dat, toen hij op de rempedaal drukte,

de wagen naar links trok; dat inderdaad de deskundige tot het besluit kwam dat zelfs een lichte pedaaldruk een tolbeweging voor gevolg had; dat, gezien niet kan aangenomen worden dat vóór het ongeval Leleu nooit heeft moeten remmen, hij derhalve een grove fout beging met, bij slecht weder en op een natte betonbaan, een hoge snelheid te ontwikkelen en dus gereden te hebben zonder rekening te houden met de omstandigheid dat op zeker ogenblik hij ertoe zou kunnen gebracht worden plotseling te remmen;

Overwegende dat vastgesteld werd dat de wagen een tolbeweging heeft uitgevoerd en door de middenberm is gevolgen om op de andere rijstrook twee wagens te raken; dat die rijbeweging onbetwistbaar aanduidt dat op die plaats Leleu niet licht, maar hard heeft gered;

Overwegende dat het zonder belang is na te gaan waarom Leleu heeft gered: was het om de snelheid te verminderen of omdat een voorligger een manoeuvr uitvoerde of omdat zijn gezellen gevraagd hadden aan een mindere snelheid te rijden of zelfs omdat — zoals hij verklaarde — hij aan de wagen iets voelde dat niet juist was;

Overwegende dat diens gevolg bewezen is gebleven dat Leleu zich schuldig gemaakt heeft aan de tenlasteleggingen A en B (onopzettelijke doding 2 personen en onopzettelijke verwondingen aan 5 personen);

Overwegende, op burgerrechtelijk gebied, dat de eerste beklaagde Leleu alleen de verantwoordelijkheid draagt van het ongeval en de schadelijke gevolgen ervan volledig moet vergoeden;

.....

NOOT. — Dit arrest bevestigt, voor wat de grond van de zaak betreft, het vonnis van de Correctionele Rechtbank te Gent dd. 25.11.69 dat hieronder wordt gepubliceerd.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT.

5de Kamer. — 25 november 1969.

Voorzitter: J. Tytgat.

Rechters: G. Nuytinck en E. Dierick.

Openbaar Ministerie: J. Soenen.

Advokaten: Mrs. K. Geirlandt, J. Dupuis (Brussel), Ch. Van den Abeele, G. Cardon, F. Van Hoorebeke en I. Hubené.

Automobielijspektie. — Summiere keuring. — Niet verantwoordelijk voor ongeval dat kort daarop plaats grijpt.

Het door een keuringsorganisme uit te voeren nazicht mag niet gelijk gesteld worden met het onderzoek dat door een plichtbewuste en gewetensvolle garage uitgevoerd moet worden. Deze keuring is noodzakelijkerwijs summier. Het is de keuringsorganismen niet opgedragen en zelfs niet toegelaten bepaalde onderdelen van de te keuren wagen los te maken.

Kronenthaler E., Schömann A., von Briel B., Kiefer M., von Briel E., Ziekenkas Allg. Ortskrankenkasse Konstanz, Van Haute H., Blumenthal C., Van der Hasselt V., Van Haute J., N.V. La Concorde, Leleu G. en O.M. t./ Leleu G., Tiersoone André, Feys C. en P.V.B.A. Keuringsbureau Motorvoertuigen Oostende.

Op strafrechtelijk gebied:

Wat de tweede en derde beklaagden betreft (Tiersoone en Feys):

Overwegende dat deze beklaagden verweten wordt dat zij door hun onvoldedig, gebrekkig of lichtzinnig uitgevoerde keuring een wagen in het verkeer hebben laten komen die zware gebreken vertoonde, meer bepaald wat de schokdempers en de reminrichting betreft, gebreken die rechtstreeks in verband staan met het onderwerpelijk ongeval.

Overwegende dat het nochtans niet vaststaat dat deze beklaagden de voormelde gebreken konden ontwaren in het raam van de hun opgelegde taak: dat het door de keuringsorganismen uit te voeren nazicht niet gelijk mag gesteld worden met het onderzoek dat door een plichtbewuste en gewetensvolle garage uitgevoerd moet worden wanneer hij ermede gelast wordt een rijvaardige wagen ter beschikking te stellen van een client; dat de duur en de noodzakelijkerwijze eerder summiere aard van het door de keuringsorganismen uitgevoerd onderzoek hier reeds moet op wijzen;

Overwegende dat het meer bepaald de keuringsbureaus niet opgedragen noch zelfs toegelaten is bepaalde onderdelen van de te keuren wagen los te maken; dat het in dit verband opvalt dat de gerechtelijke deskundige er zelf toe besloot dat de door hem beschreven staat van de reminrichting slechts na het demonteren van de wielen en remmen zelf kon vastgesteld worden;

dat anderzijds, volgens de hun gegeven onderrichtingen en in het raam van hun opgedragen toezicht, de keuringsbureaus veeleer de staat van de bevestigingsorganen van de schokdempers (punt 63 van het schouwingsbewijs) dan de efficaciteit van deze apparaten dienen te onderzoeken; dat het overigens algemeen gekend is dat de werking en de efficaciteit van deze tuigen geweldig verschilt naargelang hun merk en model, zodat het praktisch onmogelijk is hierover door een summier en uitwendig onderzoek ernstig controle uit te oefenen;

Overwegende dat het dan ook niet vaststaat dat deze verdachten in de uitvoering van de hun opgedragen taak een fout of nalatigheid hebben begaan die ten oorzaak ligt aan het ongeval;

Overwegende weliswaar dat de mogelijkheid bestaat dat de beklaagde Leleu de waarde van het voormeld onderzoek overschat heeft en dat hij gemeend heeft dat de keuringskaart als een volwaardig getuigschrift van goede staat gold, waar ze in werkelijkheid slechts de afwezigheid bepaalt van enkele uiterlijke grove gebreken; dat deze vergissing evenwel geen enkele verantwoordelijkheid kan meebrengen in hoofde van de tweede en derde beklaagden;

Overwegende dat de tegen de tweede en derde beklaagden zowel door het Openbaar Ministerie als door de rechtstreeks dagende partijen opgeroepen feiten derhalve niet bewezen zijn; dat de voor hen als burgerlijk aansprakelijke gedaagde partij, P.V.B.A. Keuringsbureau voor Motorvoertuigen Oostende dan ook buiten zaak dient gesteld te worden zonder kosten;

Wat de eerste beklaagde betreft (Leleu):

Overwegende dat de staat en de werking, onder andere van de remmen van de wagen door de eerste beklaagde, nauwkeurig beschreven worden in het deskundig verslag; dat het zeer duidelijk blijkt dat de door de deskundige beschreven gebreken moesten opvallen van zodra een kleine afstand met deze wagen afgelegd werd; dat het meer bepaald niet aan te nemen is dat de eerste beklaagde het trekken van de wagen naar links, dat zich bij remming voordeed, niet vroeger zou bemerkt hebben vermits hij op de dag van het ongeval reeds vast en zeker de afstand Brugge-Brussel en Brussel-Aalter afgelegd had;

Overwegende dat de eerste beklaagde duidelijk een fout begaan heeft wanneer hij zijn weg in deze omstandigheden verder gezet heeft en zelfs aan de door hem toegegeven snelheid van 90 km/uur is blijven rijden, op gevaar af naar links te schuiven en, zoals in casu, een niet te beheersen tolbeweging te zien gebeuren;

Overwegende dat deze onvoorzichtigheid de rechtstreekse oorzaak is geweest van het ongeval;

.....

NOOT. — Tegen dit vonnis werd hoger beroep aangetekend. Het Hof van Beroep te Gent deed uitspraak op 30.6.70. Dit arrest wordt in ditzelfde nummer gepubliceerd.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN.

10e Kamer. — 7 december 1970.

Voorzitter : M. Marinus.

Rechters : MM. Pierrard en Rochtus.

Advocaten : Mr. Le Paige t./ Van Coppenolle.

Verzet tegen uitbetaling van gelden. — Eenvoudige brief van een advocaat. — Waardeloos en zonder juridisch gevolg.

Door eenvoudig schrijven van een advocaat werd in handen van een bankinstelling verzet gedaan tegen de uitbetaling van gelden op deze bank gedeponneerd. Dergelijk schrijven is zonder juridische waarde en de bank is niet gerechtigd ingevolge dit schrijven de gelden te blokkeren.

Wanneer het gaat om een betwisting tussen echtgenoten is enkel de heer Voorzitter der Rechtbank bevoegd om op grond van artikel 221 B.W., alvorens uitspraak te doen over het ingediend verzoek aan eiser toelating te verlenen verzet te doen in handen van derden.

Blommert t./ N.V. Kredietbank.

Gelet op de inleidende dagvaarding van 4 november 1970, de conclusies van partijen en de bundels na behandeling op de openbare terechtzitting van 23 november 1970 gedeponneerd.

Overwegende dat de vordering betaling beoogt van 40.900 frs zijnde de beschikbare fondsen van de rekening courant N° 1179 geopend op naam van eiser bij het agentschap van de N. V. Kredietbank te Temse

Overwegende dat verweerster niettegenstaande aanmaning geweigerd heeft de beschikbare gelden aan eiser over te maken op grond van een met brief van 2 november 1970 betekend verzet van Mr. Raoul de Rijck, advocaat van eisers echtgenote, De Man Lucienne;

dat de gevraagde « blokkering » in afwachting van bevestiging door gerechtelijke beslissing gestaafd wordt door de verklaring dat moeilijkheden tussen de echtgenoten zouden ontstaan zijn en dat zij elkaar zouden verlaten hebben;

dat door rekest van Dame De Man Lucienne de Heer Voorzitter der Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen op grond van de bepalingen van artikel 221 BW onder meer gevraagd werd: « te bevelen dat de aan partijen behorende gelden, zich bevindend op het schip voor 30.000 frs en op de rekening N° 1179 der Kredietbank te Temse voor 40.900 frs zouden worden geblokkeerd, derhalve aan partijen verbod op te leggen deze gelden af te halen, respectievelijk te vervreemden of te verpanden;

Overwegende dat verweerster ten onrechte argumenteert « dat in dergelijk geval het verzet bij gewone brief een rechtmatige bewarende maatregel is, waaraan de derde schuldenaar (in dit geval de N.V. Kredietbank) verplicht is gevolg te geven;

Dat zij zich te vergeefs beroept op de omstandigheid dat slechts een voorlopige onbeschikbaarheid wordt beoogd

ten einde eisers echtgenote, gehuwd onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap van goederen, de materiële gelegenheid te geven haar rechten en belangen te verdedigen;

Overwegende dat een brief van een advocaat, zelfs wanneer deze laatste voor de echtgenote van de rekening-titularis optreedt, niet als rechtsgeldig bewarend beslag of verzet kan gelden en zelfs als dusdanig volledig waardeloos is en geen enkele invloed kan hebben op de vrij aangegane kontraktuele verplichting van uitbetaling van verweerster;

dat geen bepaling van verweersters overeenkomst met eiser en evenmin enige wettelijke beschikking haar het recht verleent een uitbetaalbaar te-goed al was het tijdelijk te blokkeren op grond van een schrijven zoals in zake;

Overwegende dat wel integendeel de bepalingen van artikel 224 van het B. W. de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg bevoegdheid en macht geven om alzo reeds op zicht van het verzoekschrift, ingediend op grond van artikel 221 B.W. en alvorens uitspraak te doen over de waarde daarvan, aan de echtgenote-eiseres bij een op minuut uitvoerbare beschikking toelating te verlenen verzet te doen in handen van de echtgenoot of van een derde;

dat deze de enige wettelijke maatregel is om de roerende goederen van de gemeenschap op doeltreffende en geldige wijze voorlopig te blokkeren;

dat de Voorzitter de voorlopige blokkeringsmaatregel slechts mag verlenen « ingeval van volstreckte noodzaak » zoals duidelijk wordt bepaald in de tekst van gezegd artikel 224 B.W.;

Overwegende dat hieruit ten overvloede blijkt dat geen gevolg mag worden gegeven aan een louter schriftelijk verzoek van voorlopig blokkeren in afwachting dat de Voorzitter zich zou uitspreken over de gevraagde maatregelen;

dat het toch niet te aanvaarden is dat men meer zou kunnen bekomen met een brief dan met het wettelijk vereiste rekest aan de Voorzitter der Rechtbank, die gebonden is door de gestelde voorwaarden van « volstreckte noodzaak » dan wanneer verweerster meent tot blokkering te mogen overgaan zonder enig onderzoek;

Overwegende dat de door verweerster ingeroepen rechtspraak in zake niet dienend is;

Overwegende dat diensgevolge het zagezegd schriftelijk verzet waardeloos is en dat de voorlopige door verweerster uitgevoerde blokkering indruist tegen de contractuele verplichtingen van verweerster ten opzichte van eiser en eveneens tegen de wettelijke bepalingen van artikel 224 van het B. W.;

dat de vordering gegrond is;

Rechtdoende,

maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond; veroordeelt verweerster tot betaling aan eiser van de som van 40.900 frs met de gerechtelijke intresten sedert 4 november 1970 en de kosten, begroot op 2.329 frs voor dagvaarding en rol vermeerderd met de rechtsplegingsvergoeding van 1.500 frs.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 21 oktober 1970.

Voorzitter : M. De Bie.
Rechters : M. Montens en Mevr. Sans.
Openbaar ministerie : M. Van der Planken.
Advocaat : Mr. Leclef.

Gerechtelijk Wetboek. — Gerechtsbrief. — Ontvangbewijs.

Het is niet bewezen dat de verwerende partij de gerechtsbrief ontvangen heeft, als het ontvangsbewijs ontbreekt. (art. 46 gerechtelijk wetboek ; Min. Besluit van 13 maart 1968).

Van Mooren t./ Pepermans.

Overwegende dat het niet bewezen is dat verwerende partij de gerechtsbrief ontvangen heeft, daar het bewijs ervan ontbreekt (art. 46 G.W. en Ministerieel Besluit 13.3.68) ;

Overwegende dat de zaak « hic et nunc » niet in staat is en naar de bijzondere rol dient verwezen ;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Gehoord in openbare zitting, de heer Van der Planken, 1ste substituut Prokureur des Konings, in zijn overeenkomstig advies ;

Rechtdoende bij verstek ;

Na erover beraadslaagd is hebben ;

Alle verdere en strijdige conclusies verwerpend ;

Zegt dat de zaak « hic et nunc » niet in staat is en verwijst ze naar de bijzondere rol.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

2e Kamer. — 12 mei 1970.

Voorzitter : M. Denijs.
Referendaris : M. Cosaert.
Advocaten : Mrs. Vallaeys en Vantomme.

Gerechtelijke Wetboek. — Uitruven en kosten. — Uitvoering van zijn verplichtingen door gedaagde na de dagvaarding. — Rechtsplegingsvergoeding.

Na gedagvaard te zijn tot ontbinding van een verkoop komt de koper met de verkoper overeen dat de koop toch zal uitgevoerd worden en hij betaalt de prijs en de kosten van de dagvaarding, maar weigert de rechtsplegingsvergoeding te betalen, waarop eiser de zaak op de rol laat inschrijven.

Ten deze is de rechtspleging nodig geweest om gedaagde tot uitvoering van zijn verplichtingen te dwingen. Om aan de rechtsplegingsvergoeding te ontsnappen was het niet voldoende dat hij de gevorderde som en de kosten van de dagvaarding betaalde, want ondertussen was de advocaat van de eisende partij opgetreden in verband met de materiële akte van het exploit van rechtsingang, nodig in het kader van de rechtspleging en derhalve voor het behartigen en verdedigen van de belangen van deze partij, welk exploit in casu overigens melding maakte van de tussenkomst van een advocaat. Gedaagde wordt veroordeeld tot betaling van de rechtsplegingsvergoeding en van de kosten van de inschrijving op de rol.

P.V.B.A. Etablissements Christian Goethals t./ Van Iseghem.

Gezien de dagvaarding van 21 oktober 1969, waarbij eiseres jegens verweerder de ontbinding vordert van een koopverkoopovereenkomst en de betaling van 17.000 F. ten titel van schadevergoeding, met de wettelijke en gerechtelijke rente, de kosten van het geding en de rechtsplegingsvergoeding ten belope van 1.500 F., vordering geschat op meer dan 85.000 F. ;

Gehoord de partijen in haar middelen en besluiten ;

Overwegende dat verweerder op 3 september 1969 aan eiseres een occasiewagen « Buick-Sabre 1966 » aankocht tegen de prijs van 85.000 F., te leveren op 10 september 1969 ;

dat verweerder niet ingegaan is op de aanmaning tot afname van het verkochte, zodat eiseres terecht op grond van deze wanprestatie daagde in ontbinding van de overeenkomst, in welk geval de koper een schadevergoeding moet van forfaitair 20% op de koopsom hetzij in casu 17.000 F. ;

Overwegende dat na de dagvaarding partijen overeenkwamen over te gaan tot de uitvoering van de overeenkomst, zodat verweerder levering nam van dit voertuig en de prijs betaalde.

dat verweerder ook de kosten van de dagvaarding vereffende ;

dat echter partijen het niet eens konden worden over het verschuldigd zijn van de rechtsplegingsvergoeding, zodat de zaak op de rol werd gebracht en thans eiseres nog de betaling vordert van deze kosten ten belope van 875 F., met 1.500 F. rechtsplegingsvergoeding ;

Overwegende dat art. 1022 G.W. de mogelijkheid stelt voor de partij om aan de rechter te vragen haar tegenpartij te veroordelen tot een vergoeding in verhouding tot de last van haar verdediging ; dat deze vergoeding kan uitgesproken worden tegen iedere in het ongelijk gestelde partij ;

dat het een vergoeding betreft wegens de uitvoering van bepaalde materiële akten waarvan het bedrag bepaald wordt volgens een tarief door de Koning vastgesteld, hetgeen gebeurd is bij K.B. van 12 september 1969 ;

dat volgens dit besluit deze kosten worden toegekend « wegens de uitvoering van bepaalde materiële akten door de advocaten » ;

dat in casu de rechtspleging nodig geweest is ten einde verweerder te dwingen tot de uitvoering van de opgenomen verplichtingen (zie hierboven) ;

dat om aan de rechtsplegingsvergoeding te ontsnappen het niet zou volstaan aan de betekende gerechtsdeurwaarder de gevorderde som met de kosten van dagvaarding te betalen daar ondertussen de advocaat van de eisende partij tussengekomen is in verband met de materiële akte van het exploit van rechtsingang nodig in het kader van de rechtspleging en derhalve voor het behartigen en verdedigen van de belangen van deze partij, welk exploit in casu overigens melding maakt van de tussenkomst van een advocaat voor eiseres ;

dat dienvolgens eiseres terecht de betaling vordert van de rechtsplegingsvergoeding, onverminderd de kosten van de rolstelling ; dat de gevorderde geldsom 17.000 F. bedroeg, zodat de rechtsplegingsvergoeding beperkt is tot het bedrag van 1.000 F. ;

Om die redenen,

De Rechtbank,

alle andere besluiten afwijzend,

Veroordeelt verweerder om aan eiseres te betalen het bedrag van 1.875 F. ;

Verwijst verweerder tot de gebeurlijke uitvoeringskosten dezer veroordeling;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE KONTICH

5 mei 1970.

Vrederechter : M. Raymond Jacobs.
Pleiter : Mr. H. De Ridder.

Termijn van dagvaarding. — Acht dagen — Wachtijd. — Vervaldag of « dies ad quem ». — Opname in wachtijd.

De te mijn van dagvaarding van « acht dagen » geldt als een wachtijd, die de verschijning van de gedaagde voor de rechter moet voorafgaan en de vervaldag of « dies ad quem » moet in die wachtijd opgenomen worden, opdat het minimaal tijd be tek onve minkt weze, dat t t voorbereiding der verdediging onontbeerlijk geacht wordt.

Stock - v. W. t./ Smits.

Overwegende dat de aanleggers voorhouden, dat de verweerder hun kostganger is geweest en dat hij voor de maanden juli tot en met november 1969 hoofdens kostgeld en bijkomende verstrekkingen nog een op de som van fr. 9.998.- herleid bedrag verschuldigd is en dat de aanleggers op 20 april 1970 de verweerder in betaling van dat bedrag hebben doen dagvaarden tegen de terechtzitting van 28 april 1970 en dat de partijen er als dan — om elke vertraging te vermijden, die zou voortspruiten uit de toepassing van de wetsregeling, die is voorzien in art. 774, al. 2 Ger. W. — al dadelijk over ingelicht werden, dat de Vrederechter de dagvaarding allicht nietig zou moeten verklaren en dat zij daarop verklaarden — om tijd en kosten te besparen — vrijwillig te willen verschijnen met aanvaarding van de dagvaarding als een aan het voorschrift van art. 706, al. 3 Ger. W. beantwoordend procesverbaal;

Overwegende dat allereerst omtrent de geldigheid van de dagvaarding dient gevonnist te worden en dat er aanleiding bestaat ze nietig te verklaren en dat te dien aanzien geargumenteerd wordt:

dat de termijn van dagvaarding « acht dagen » bedraagt (art. 707, al. 1 Ger. W.) en dat hij voorgeschreven is « op straffe van nietigheid » (art. 710, al. 1 Ger. W.) en, dat het aan de orde gekomen exploit van rechtsingang de aldus op straffe van nietigheid voorgeschreven termijn niet in acht genomen heeft, vermits tussen de datum der dagvaarding (20 april 1970) en die van de terechtzitting (28 april 1970) zeer blijkbaar geen tijdsbestek van acht dagen is gegund geweest aan de verweerder;

dat — tenzij de wet anders bepaalt (art. 48 Ger. W.) en zulks ter zake niet het geval is — de termijn gerekend wordt van middernacht tot middernacht en dat hij ingaat met de dag, die volgt op die van de akte (art. 52, al. 1 Ger. W.) en dat de vervaldag in de termijn is begrepen (art. 53, al. 1 Ger. W.) en dat dit rechtssysteem zich kenmerkt door eenvormigheid en met name alle onderscheid tussen vrije en niet vrije termijnen ignoreert (Ch. van Reepinghen, Verslag..., p. 39);

dat de termijn van dagvaarding, berekend naar het adagium: « Dies a quo non, dies ad quem computatur in termino », geldt als een wachtijd, die de verschijning van de gedaagde voor de rechter moet voorafgaan (Ch. van Reepinghen, o.c., p. 38) en dat art. 53, al. 1 Ger. W. formeel beschikt, dat de vervaldag of « dies ad quem » in

die wachtijd moet opgenomen worden, opdat het minimaal tijdsbestek onverminkt weze, dat tot voorbereiding der verdediging onontbeerlijk geacht wordt;

dat het exploit tot rechtsingang van 20 april 1970 die wettelijke, op bedenkingen van openbare orde gesteunde betrachting niet ingelost heeft en dat het dus nietig is (art. 872, § 1, 1° Ger. W.) en dat de nietigheid zelfs ambtshalve moet uitgesproken worden (art. 872, § 2 Ger. W.), omdat er een vermoeden « juris et de jure » voorligt, dat de aangeklaagde nietigheid de belangen van de verweerder geschaad heeft, zodat het door art. 871 Ger. W. bedoelde onderzoek niet eens mag geschieden;

.....

NOOT. — Het bovenstaand vonnis aanvaardt impliciet, doch ondubbelzinning, dat de door art. 774, al. 2 Ger. W. voorziene heropening van de debatten moet bevolen worden, ook al is de exceptie, die de partijen niet hadden ingeroepen, van openbare orde. In dezelfde zin liet Mr. B. van den Daele (Ingezonden bijdrage, in R.W., 1969-1970, p. 1806) zich uit naar aanleiding van het in andersluidende zin oordelende H.v.B. Gent, 17 maart 1970, R.W., 1969-1970, 1700 met noot.

VREDEGERECHT TE SINT-TRUIDEN

23 april 1968.

Rechter : M. Roelands.
Advocaten : Mrs. Ruiters en Koninckx.

Huur van handelshuizen. — Persoonlijke ingebruikneming. — Soortgelijke handel. — Verbouwingswerken.

1. De persoonlijke en werkelijke ingebruikneming, waarvoor de verhuurder de hernieuwing van een handelshuur geweigerd heeft, kan uitgeoefend worden door tussenkomst van een garant die voor rekening van de eigenaar werkt onder zijn gezag en toezicht.
2. De feitelijke of mogelijke onrechtmatige inbezitneming van een aanzienlijk gedeelte van de cliënteel van de vroegere huurder geldt in het algemeen als kenteken voor de uitoefening van een gelijkwaardige handel. Er is geen soortgelijke handel als de eigenaar een milkbar-pâtisserie exploiteert waar de huurder vroeger een Italiaans restaurant had.
3. Wanneer de huurder van een winkelhuis verbouwingswerken heeft uitgevoerd zonder de bepalingen van art. 7 handelshuurnet na te leven, dus zonder wettelijk verlof, is de verhuurder die de verbouwingswerken behoudt, geen vergoeding verschuldigd.

Brouwerij van Alken t./ Plevoets.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt gedaagden solidair te horen veroordelen tot:

1. een uitwinningsvergoeding, ten bedrage v. 234.000 fr.;
2. een vergoeding wegens winstderving, ten bedrage van 200.000 fr.;
3. een terugbetaling van gedane verbouwings- en transformatiekosten, ten bedrage van 234.000 fr.;

Overwegende dat aanlegster zich steunt op volgende feiten om haar eis te rechtvaardigen:

- I. Dat verweerders het kwestieuze goed niet persoonlijk en werkelijk in gebruik nemen en betrekken;
- II. Dat zij er een soortgelijke handel in drijven;
- III. Dat de gedane verbouwings- en transformatiekosten niet werden terugbetaald, dan wanneer de verbouwingen niet verwijderd werden;

IV. Dat door het wegvallen van de publiciteit voor aanlegster en de derving van winst op de exclusieve verkoop van producten van aanlegster, deze laatste een ernstige schade ondergaat ;

I. Het persoonlijk en werkelijk in gebruik nemen en betrekken van het kwestieuze goed :

Overwegende dat verweerders inderdaad de huurhernieuwing weigerden omdat zij van plan waren het huis zelf te bewonen, en er een niet gelijkaardige handel uit te baten ;

Overwegende dat verweerders toegeven het kwestieuze huis zelf niet te bewonen, maar dat dit door de zuster van eerste verweerder wordt bewoond, samen met haar vijf kinderen, die er de handel uitbaat voor rekening van verweerders, t.t.z. als gérante ;

Overwegende dat het feit dat de gérante deze handel uitbaat voor rekening, onder het gezag en leiding van verweerders, blijkt uit :

— het P.V. van bevinding, opgesteld door gerechtsdeurwaarder Smeets op verzoek van aanlegster zelf : « Ik baat deze gelegenheid uit voor rekening van mijn broeder Paul Plevoets » ;

— het handelsregister, dat op naam staat van Mevrouw Stevaux Lucienne verweerster, met vermelding « tweede bijkantoor te St.-Truiden, Grote Markt, nr. 39 ;

— de vergunning tot het fabriceren en verkopen van ijsroom, afgeleverd door het Ministerie van Economische zaken op naam van verweerster ;

— de facturen, waarvan een gedeelte als voorbeeld wordt bijgebracht staan op naam van verweerder ;

Overwegende dat : « Jugé que l'exploitation par l'intermédiaire d'un gérant rentrait dans la cadre de l'occupation personnelle de l'art. 16, I, 1° ;

Mais il faut que le gérant travaille sous l'autorité et la surveillance du propriétaire et pour compte de celui-ci.

L'occupation peut aussi se faire par l'intermédiaire d'un préposé. Il faut entendre par préposé la personne qui travaille sous l'autorité, la direction et la surveillance de celui qui, en vertu de l'art. 1384 CC., est responsable de ses agissements ; (R.P.D.B., Complément, T. I, Baux Commerciaux, nr. 327) ;

Overwegende dat in het licht van deze feitelijke gegevens en beschouwingen voldoende gebleken is dat verweerders het kwestieuze goed persoonlijk en werkelijk in gebruik hebben, zoals door de wet voorgeschreven wordt ;

II. Het drijven van een soortgelijke handel :

Overwegende dat onder «soortgelijke handel» men dient te verstaan het feit dat de cliënteel van de vroegere huurder in ernstige mate de omvang of de uitbreiding van de handel van de verhuurder kan bevorderen ; dat niet zozeer de aard van de koopwaren die aan de man worden gebracht, de doorslag geeft, dan wel de vaststelling dat beide kleinhandelaars ook al verkopen zij niet helemaal dezelfde producten — zich grotendeels tot een zelfde publiek, tot een zelfde cliënteel richten ; (Cass. 10-2-1955, Pas. - I - 625) ; dus de feitelijke of mogelijke onrechtmatige inbezitting van een aanzienlijk gedeelte der cliënteel, geldt in het algemeen als kenteken voor de uitoefening van een gelijkaardige handel ;

Overwegende dat vroeger in kwestieus goed een Italiaans Restaurant werd uitgebaat, en thans een Milkbar-Pâtisserie ;

Dat deze Milkbar blijkbaar niet als een soortgelijke handel kan aangezien worden, wordt door de volgende feiten in het licht gesteld :

a) door de vergelijking van de prijslijst van het vroegere Italiaanse Restaurant en de huidige uitbating ;

b) dat in het Italiaans Restaurant warme gerechten

werden opgediend evenals alcoholische dranken zoals aperitieven, bieren en wijnen ;

Dat thans enkel ijs, melkdranken, patisserie en niet-alcoholische dranken worden opgediend ;

Overwegende dat waar het cliënteel meestal op het mid-daguur een bezoek brengt aan een restaurant alwaar soep, vlees of visgerechten met aardappelen, fritten of spaghetti gebruikt worden door zakenlieden en echtparen en waar ook communiefeesten en bruiloften plaats vinden, dit niet het geval is voor een Milkbar-Pâtisserie waar practisch uitsluitend dames, teenagers en kinderen in de namiddag ijs, wafels en patisserie komen gebruiken ; dat bovendien de « Dienst voor Toerisme » der stad Sint-Truiden, het huidige établissement rangschikt onder de rubriek « Pâtisserie » en niet onder « restaurant » of « Café » ;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat het in casu over totaal verschillende etablissementen gaat, welke bezocht worden door een totaal verschillend publiek ;

Dat er derhalve in zake geen onrechtmatige inbezitting voorhanden is van een aanzienlijk gedeelte der cliënteel en er alzo geen kenteken bestaat van de uitoefening van een gelijkaardige handel ;

III. De verbouwingswerken :

Overwegende dat de huurder het recht heeft aan het gehuurde goed elke verbouwing uit te voeren die dienstig is voor zijn onderneming en waarvan de kosten drie jaar huur niet te boven gaan, mits daardoor noch de veiligheid... enz. van het gebouw in het gedrang komen, en mits hij vooraf de verhuurder bij ter post aangetekende brief of bij deurwaardersexploot in kennis stelt van al de voorgenomen veranderingen, met overlegging van de plans en bestekken, zodat de verhuurder in voorkomend geval zich om wettige redenen ertegen verzetten kan ; (art. 7 van de wet dd. 30 april 1951) ;

Overwegende dat de kosten het bedrag van drie jaar huishuur niet mogen te boven gaan ; dat wanneer nu echter het bestek bepaalt dat de prijs weliswaar de drie jaar huishuur niet te boven gaat, doch dat er in de loop van de uitvoering bijkomende kosten gemaakt worden, dan zou de sanctie niet zijn dat de huurder de werken zou moeten stopzetten, doch wel dat het deel van de prijs dat de drie jaar huishuur te boven gaat, geheel voor rekening van de huurder zal blijven, wanneer bij het einde van de huurovereenkomst de overneming moet geschieden ; (A.P.R. v° Huur van handelshuizen, nr. 51) ;

Overwegende dat aanlegster aanvoert dat Mej. Cort-houts, rechtsvoorgangster van huidige verweerders, haar toestemming gaf tot het uitvoeren der werken, door haar handtekening « Voor akkoord » te plaatsen op de plannen van architect Beckers ;

Overwegende anderzijds dat verweerders, terecht opwerpen dat er geen enkel bewijs van aangetekend schrijven of van deurwaardersexploot bijgebracht wordt waarbij de vroegere eigenares in kennis werd gesteld van de voorgenomen veranderingen, plans en bestekken, zoals voorzien in art. 7 wet 30-4-1951 ;

Dat bovendien het bedrag van 388.960 fr. voor de verbouwingwerken, meer dan drie jaar huur overtreft, hetgeen eveneens door de wet verboden wordt ; dat immers niets bewijst dat er in de loop van de uitvoering zoveel bijkomende kosten gemaakt werden, welke het bedrag van 3 jaar huur, zijnde 234.000 fr., in zulke mate hebben overschreden ;

Overwegende eveneens dat de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten, niet van openbare orde is, maar gebiedend in al haar bepalingen, zodat partijen daarvan niet kunnen afwijken door tegenstrijdige overeenkomsten ; dat ook afwijkingen tot voordeel van die partij welke de wet beoogde te beschermen, dienen verworpen ; (Cass. 23-4-1953, Pas. 1953 - I - 647) ;

Overwegende dat derhalve in casu de gebiedende pleegvormen, n.m.l. het aangetekend schrijven en bestekken voorzien in art. 7 der wet, niet in acht genomen werden; dat alzo de handtekening waarvan sprake, de procedure niet kan regulariseren;

Overwegende eindelijk dat het blijkt dat verweerders nooit enige verplichting aangaande deze verbouwingswerken aan aanlegster zouden opgelegd hebben en deze laatste vrijlieten het goed desgevallend in zijn vroegere toestand te herstellen;

Overwegende dat alzo mag aangenomen worden dat de huurder, -aanlegster in casu-, de verbouwingen niet overeenkomstig de beschikkingen van art. 7 der wet van 30-4-1951, heeft ondernomen en derhalve zonder wettelijk verlof;

Dat de verhuurder, in zulk geval, indien hij de aldus uitgevoerde verbouwingswerken behoudt, geen vergoeding verschuldigd is; (art. 9, in fine, der wet);

IV. Winstderving en wegvallen van publiciteit:

Overwegende dat dit punt van de eis van aanlegster, rekening houdend met de ongegrondheid van de punten I en II van de eis logischer wijze ook als ongegrond voorkomt;

Overwegende bovendien dat de derving van winst en het wegvallen van de publiciteit, niet bewezen werden;

Dat trouwens het wegvallen van het publiciteitsbord slechts een normaal gevolg is van het beëindigen van een huurovereenkomst en geenszins een buitengewone schade tot gevolg heeft;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpend en rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op de art. 2, 30, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Verklaren de eis van aanlegster ongegrond, en wijzen hem af;

Verwijzen aanlegster in de kosten;

ARBEIDSGERECHT VAN BEROEP TE BRUSSEL.

Kamer voor bedienden. — 24 oktober 1968.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Advocaten : Mrs. Van Hoof loco Eickhoff en Baert.

Arbeidsgerecht. — Verzet. — Termijn. — Verlenging.

Volgens art. 82 van de wet op de werkrechtshraden is de termijn om van een verstekvonnis in verzet te komen vijf dagen na de betekening van het vonnis. De verstekdoende partij mag maar van het verval van de termijn ontheven worden indien zij bewijst dat zij door bepaalde omstandigheden geen kennis had van de dagvaarding. De bepalingen betreffende de termijnen in de artikelen 52 en 59 hebben voor het verzet enkel betrekking op de termijn die moet gelaten worden tussen de verzetakte en de datum van verschijnen.

Gisbert Hennessen Verlag t./ Ter Woort.

Gezien de akte van beroep dd. 9 april 1968, gericht tegen de vonnissen uitgesproken op 26 september 1967 en 20 maart 1968 door de werkrechtshraad van eerste aanleg te Brussel;

Gehoord partijen ter openbare terechtzitting van 10 oktober 1968;

Overwegende dat de akte van beroep regelmatig is, en hoger beroep instelt tegen een vonnis bij verstek uitgesproken door de vierde kamer voor bedienden van de werkrechtshraad te Brussel op 26 september 1967 en tegen een vonnis op tegenspraak uitgesproken door dezelfde kamer op 20 maart 1968;

Overwegende dat het vonnis bij verstek uitgesproken op 26 september 1967 werd betekend aan de heer Procureur des Konings te Brussel op 19 oktober 1967 en dat de betekening werd toegezonden aan de heer Ambtsgerichtspräsident te Dusseldorf op 26 oktober 1967, die ze op 8 november 1968 mededeelde aan appellanten;

Overwegende dat de akte van hoger beroep werd ingesteld op 9 april 1968 en dat dus het hoger beroep tegen het vonnis bij verstek van 26 september 1967 laattijdig en niet ontvankelijk is;

Overwegende dat het hoger beroep tegen het vonnis op tegenspraak uitgesproken op 20 maart 1968 ontvankelijk is;

Overwegende dat de eerste rechter het verzet dat werd aangetekend door de huidige appellanten tegen het voornoemde vonnis bij verstek niet ontvankelijk heeft verklaard, daar het werd betekend op 20 november 1967, zegge meer dan 5 dagen na de betekening van voornoemd vonnis bij verstek, die uiterlijk op 8 november 1967 werd gedaan, in de stelling van appellanten zelf;

Overwegende dat inderdaad, zoals de eerste rechter het terecht heeft laten opmerken, het verzet luidens art. 82 van de wet van 9 juli 1926 moet worden ingesteld binnen de 5 dagen van de betekening;

Overwegende dat, zoals appellanten het terecht laten opmerken, de termijn dan aanvang neemt op 9 november 1967;

Overwegende dat hij echter einde neemt op maandag 13 november 1967;

Overwegende dat artikel 83 der wet van 9 juli 1926 weliswaar bepaalt dat de verstekdoende partij mag ontheven worden van het verval van de termijn wanneer ze kan bewijzen dat ze door bepaalde omstandigheden geen kennis had van de dagvaarding, maar overwegende dat in casu de appellanten wel kennis hadden van de dagvaarding en dat zij zelfs niet beweren dat zij er geen kennis van hadden; dat er dus geen reden bestaat om de termijn van 5 dagen te verlengen;

Overwegende dat appellanten beweren dat de datum van 8 november 1967 die deze is van de bekendmaking door de president van het Ambtsgericht moet worden aangenomen als vertrekpunt van de termijn van 5 dagen; maar dat ook in dit stelsel het verzet van 20 november 1967 laattijdig is;

Overwegende dat appellanten voorhouden dat voornoemd art. 82 toelaat de termijn te verlengen, daar dit artikel bepaalt dat de verzetakte dient betekend te worden in de vormen en de termijnen voorzien in artikel 59 van de wet van 9 juli 1926;

Overwegende dat dit artikel 59 echter de termijnen bepaalt die moeten worden nageleefd tussen de verzetakte en de terechtzitting waarop de gedaagde partij moet verschijnen en geenszins de termijn in dewelke het verzet zelf moet worden aangetekend;

Overwegende dat ook artikel 52 van dezelfde wet, ingeroepen door appellanten betrekking heeft tot de termijn die moet worden geëerbiedigd tussen de oproeping in verzoening en de zitting van de Werkrechtshraad, zodat tevergeefs appellanten deze artikelen van de wet van 9 juli 1926 willen inroepen om een verlenging te bekomen van de termijn waarin verzet moet worden aangetekend;

Overwegende dat de andere argumenten ingeroepen door appellanten in verband met de territoriale bevoegdheid van de Werkrechtshraad te Brussel, en in verband met de grond der zaak niet moeten worden onderzocht, daar het

verzet gedaan door huidige appellanten niet ontvankelijk is;

Om deze redenen:

Het Arbeidsgerecht van beroep te Brussel, eerste kamer bis voor bedienden;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;
Alle verderreikende en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaart niet ontvankelijk het beroep ingesteld tegen het vonnis uitgesproken bij verstek op 26 september 1967;
Ontvangt het beroep tegen het vonnis uitgesproken op tegenspraak op 20 maart 1968, en verklaart het ongegrond;
Bevestigt dit vonnis in al zijn bepalingen;
Veroordeelt appellanten tot de kosten van het beroep.

NOOT. — Bovenstaande beslissing van 24 oktober 1968 past natuurlijk nog de bepalingen van de wet van 9 juli 1926 toe. Die wet was toen nog niet opgeheven. Zie het artikel van Jacques Le Maire over de rechtsplegingsvergoeding in J.T. 1969, 563, 2e kolom, waar hij de redenen uiteenzet waarom de werkrechtshouders raden menen dat toen nog geen enkele bepaling van het Gerechtelijk Wetboek op hen toepasselijk was.

BESTENDIGE KRIJGSRAAD TE BRUSSEL.

19 maart 1968.

Burgerlijk lid: J. Cortois.

Substituut-Krijgsauditeur: G. Marckx.

Advocaten: Mrs. Blockereye loco Verlaine,
Van Den Bussche en Houtekier.

Strafbaar feit. — Strafvordering. — Dagvaarding voor de onbevoegde rechter. — Stuiting van de verjaring. — Art. 23 van de wet van 15 juni 1899. — Toepasselijkheid.

Krachtens art. 23 van de wet van 15 juni 1899 zijn de gewone strafrechtbanken bevoegd om de militairen te oordelen inzake overtredingen van de wetten en reglementen op het wegverkeer. Art. 5 van de wet van 27 februari 1958 wijzigt deze bevoegdheid voor zover hogergenoemde overtreding begaan werd door een militair die, hetzij een militaire opdracht uitvoert hetzij zich bevindt in een toestand dat hij kan opgeroepen worden tot de uitvoering van een militaire dienst.

De dagvaarding die hogergenoemde principes niet toepast, is slechts een dagvaarding voor een onbevoegde rechtbank. Dergelijke dagvaarding stuit evenwel de verjaring van de publieke vordering.

K.A. en B. t./ A. (Oorgaan van de Belgische Staat.
Ministerie van Landsverdediging).

Overwegende dat betichte de verjaring van de openbare vordering opwerpt daar het hem ten laste gelegde feit gebeurde op 17 november 1966 en hij slechts op 30 januari 1968 gedagvaard werd voor de Krijgsraad; dat, krachtens artikel 7 van de wet van 1 augustus 1899 betreffende de politie van het wegverkeer, de openbare vordering wegens inbreuk op de wet en de reglementen betreffende het wegverkeer verjaard is na één jaar te beginnen van de dag van de inbreuk;

Overwegende dat, ingevolge de inbreuk op de wegcode begaan door beklaagde op 17 november 1966, deze voor de politierechtbank van Waver werd gedagvaard op 21 augustus 1967 voor de zitting van 16 oktober 1967; dat de politierechter zich onbevoegd heeft verklaard wegens de hoedanigheid van militair die de beklaagde had op de

dag der feiten handelend tijdens de dienst; dat de bundel daarna werd overgemaakt aan de Heer Krijgsauditeur die beklaagde thans wegens dezelfde inbreuk vervolgt;

Overwegende dat beklaagde beweert dat de dagvaarding dd. 21 augustus 1967 door de ambtenaar van het openbaar ministerie bij bovengemelde politierechtbank, de verjaring niet heeft kunnen stuiten daar ze uitging van een daartoe niet bevoegd officier; dat inderdaad de bevoegdheid in casu bepaald wordt niet door de hoedanigheid van de beklaagde maar wel door de aard van het misdrijf;

Overwegende dat artikel 23 der wet van 15 juni 1899 houdende titel I van het wetboek van militaire strafvordering gewijzigd door artikel 5 der wet van 27 februari 1958 beschikt dat de gewone rechtbanken alleen bevoegd zijn om militairen te vonnissen in zake overtredingen van de wetten en reglementen op het wegverkeer, tenzij deze overtredingen gepleegd worden tijdens de dienst; dat deze beschikking geen nieuw of ander misdrijf instelt doch enkel de bevoegdheid wijzigt ratione personae t.i.z. voor een militair in werkelijke dienst, dit wil zeggen een militair die hetzij een militaire opdracht uitvoert hetzij zich bevindt in een toestand dat hij kan opgeroepen worden tot de uitvoering van een militaire dienst;

Overwegende dat dienvolgens de dagvaarding voor de politierechtbank op het ogenblik dat ze gedaan werd geldig was daar ze uitging van een daartoe bevoegd ambtenaar, daar het niet aan hem is te oordelen welke de bevoegde rechtsmacht was; dat de door beklaagde geciteerde rechtsleer en rechtspraak niet op onderhavig geval toepasselijk is; dat het Hof van Cassatie menigmaal beslist heeft dat iedere daad van onderzoek of vervolging uitgaande van een daartoe bevoegde overheid en tot doel hebbend bewijzen te verzamelen of de zaak in staat van wijzen te stellen de verjaring stuit (Cass. 22.7.1959, 18.3.1963, 4.4.1966, 16.5.1966, 7.11.1966, etc.); dat de dagvaarding om voor de strafrechtbank te verschijnen bij uitsteking een daad van vervolging is die dus de verjaring van de openbare vordering stuit op voorwaarde dat ze geldig werd gedaan; dat ook de vordering van een deurwaarder door de bevoegde ambtenaar om de dagvaarding te betekenen een daad van vervolging is (Cass. 22.7.1921 R.D.P. 1921, 619); dat de dagvaarding voor een rechter die onbevoegd is wegens de hoedanigheid van de beklaagde nog een daad van vervolging is (Cass. 27.4.1880 Pas., 153, 17.4.1899 Pas., 185, 15.12.1930 Pas., 1931, 1. 17, 4.12.1961, R.W. 1962-63, 1535, Braas Proc. pén. I n° 142 nota's 2 en 3, meent dat die dagvaarding geldig is behalve wanneer de dagende ambtenaar wist dat de rechtbank onbevoegd was, doch hij werd daarin niet gevolgd door de rechtspraak); dat artikel 2246 van het burgerlijk wetboek bepaalt dat de dagvaarding zelfs voor een onbevoegde rechter de verjaring stuit; dat dit principe eveneens toepasselijk is in strafzaken (cfr. Cass. 17.4.1899 reeds geciteerd, vordering van de advocaat-generaal Van Schoor en het arrest zelf);

Overwegende dat zelfs een kantschrift gericht door een ambtenaar van het openbaar ministerie aan een bevoegd collega om inlichtingen in te winnen betreffende de beklaagde of de gepleegde feiten een daad van onderzoek of vervolging is (Cass. 4.4.1966 R.D.P. 1965-1966 p. 887); dat dus ook het kantschrift op 11.4.1967 gericht door de ambtenaar van het openbaar ministerie van de politierechtbank van Waver aan zijn collega van Herk-de-Stad (stuk 41 van het dossier) de verjaring van de openbare vordering heeft gestuit; dat elke stuiting een nieuwe termijn van verjaring doet lopen met dien verstande dat deze laatste termijn niet het dubbel van de oorspronkelijke verjaringstermijn overschrijdt; dat bijgevolg de openbare vordering ter zake nog niet verjaard is; dat dus de openbare vordering zowel als de burgerlijke vordering ontvankelijk zijn;

.....

EUROPEES RECHT

De werkzaamheden van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

(Week van 16 tot en met 21 november 1970)
n° 27/70

Het Hof van Justitie deed in twee zaken uitspraak.

In de eerste zaak was door de Commissie van de Europese Gemeenschappen aan de Italiaanse Republiek nietnakoming verweten van de verplichtingen welke krachtens het Verdrag tot oprichting van de gemeenschappelijke markt op haar rusten; deze verdragsschending bestond volgens de Commissie daarin, dat de Italiaanse Republiek bij invoer uit de andere Lid-Staten op landbouwprodukten een heffing van 0.50 % wegens administratieve diensten toepaste. Het Hof achtte zodanige niet-nakoming van het Verdrag inderdaad aanwezig. (zaak 8/70).

De tweede zaak was door een Italiaans grondeigenaar aanhangig gemaakt tegen de Commissie. Deze had volgens verzoeker het Verdrag van Rome geschonden door niet, in voege als door hem verzocht, een beslissing te nemen nopens de modaliteiten, bij het aangaan van pachtcontracten voor zijn landbouwgronden in acht te nemen. Ingevolge een door de Italiaanse Senaat goedgekeurd wetsontwerp worden de voor landbouwgronden te betalen pachtsummen bepaald op grondslag van de kadastrale belasting, vermenigvuldigd met een door een commissie vast te stellen coëfficiënt. Verzoeker is eigenaar van verpachte landbouwgronden en meent dat bedoeld wetsontwerp tot vervalsing van de mededingingsverhoudingen op de gemeenschappelijke markt kan leiden. Hij vroeg de Commissie stappen bij de Italiaanse regering te ondernemen, opdat deze uitvoering zou geven aan het Verdrag van Rome, en voor pachtcontracten in de Lid-Staten der Gemeenschap homogene voorschriften te geven. Het Hof sprak als zijn oordeel uit, dat particulariseren zich krachtens het Verdrag slechts tot het Hof mogen wenden wanneer aan zekere, eng omschreven, voorwaarden voldaan is en zij er de Commissie met name geen verwijt van mogen maken in gebreke te zijn gebleven zich met een aanbeveling of advies tot hen te wenden. Het Hof heeft verzoeker dan ook niet-ontvankelijk verklaard. (zaak 15/70).

Voorts concludeerde de advocaat-generaal K. Roemer in een zaak die door het Bundesfinanzhof voor een prejudiciële beslissing naar het Hof was verwezen.

Het Bundesfinanzhof had een vraag gesteld inzake de tarifaire indeling van bakkerijemulsie, gebezigd ter verkrijging van rijststabiël deeg en een fijnere kruimvorming bij brood. (zaak 14/70).

De advocaat-generaal Roemer concludeerde eveneens in een zaak waarin het Finanzgericht te Hamburg om een prejudiciële beslissing had gevraagd. Een Duitse importeur voert uit Japan viltstiften in. Twee jaar geleden liet hij op het douanekantoor Hamburg-Flughafen tegen de «dagprijs» 2000 viltstiften inklaren, die hem bij wijze van uitzondering per vliegtuig waren geleverd. Bij de berekening der douanerechten verhoogde het douanekantoor de factuurprijs met 94 % van de luchtvracht Japan-Hamburg. De aldus vastgestelde douanerechten waren aanmerkelijk hoger dan het totale gefactureerde bedrag. De importeur meende dat in dit geval het zeevrachttarief had moeten worden toegepast en wendde zich tot het Bundesfinanzhof, dat vervolgens het Hof verzocht uit te spreken of ingevolge de verordeningen der Gemeenschap de werkelijk betaalde transportkosten voor de bepaling

van de normale prijs in aanmerking moeten worden genomen. (zaak 27/70).

Tenslotte zijn door partijen in vier prejudiciële zaken opmerkingen gemaakt (zaken 33, 34, 35 en 36/70).

De eerste Kamer heeft in een E.G.K.S.-zaak, tegen de Commissie door een Italiaanse ijzerverwerkende vennootschap aanhangig gemaakt, getuigen gehoord. (zaak 67/69).

BOEKBESPREKING

Baron Louis Fredericq, met medewerking van Jhr. Simon Fredericq, *Bijvoegsel bij het Handboek voor Belgisch Handelsrecht.* — Brussel, Etabl. Bruylant, 1970, 534 blz.

De twee lijvige delen van het Handboek van Belgisch Handelsrecht van de hand van Louis en Simon Fredericq, verschenen respectievelijk in 1962 en 1963. Sedertdien werden er meerdere wijzigingen aan het handelsrecht aangebracht, zodanig dat het uiterst nuttig was het handboek aan te passen en het op de hoogte te brengen van de allernieuwste toestand van deze tak van het recht.

Deze aanpassing en aanvulling zijn gebeurd op de meest praktische wijze. De nummers van de twee hoofddelen worden telkens gereproduceerd en al het nieuwe dat van enig belang is wordt aan de vroegere tekst toegevoegd. Het zijn soms slechts kleine aanvullingen, doch soms zijn het ook ganse hoofdstukken waardoor nieuwe wetten of reglementeringen gecommenteerd worden.

De tekst is steeds geformuleerd in de zakelijke wetenschappelijke stijl, die het groot werk van de auteurs gemaakt heeft tot een meesterstuk van duidelijkheid. Het spreekt vanzelf dat het boek volledig op de hoogte gebracht werd van de jongste jurisprudentie en dat alle nieuwe strekkingen bijzonder in het licht werden gesteld.

Wanneer men nu van dit bijvoegsel kennis neemt is men wel verrast over de vele nieuwigheden die in een zo korte tijdspanne aan de dag zijn gekomen, waarover telkens door de rechtsleer studiën en artikelen zijn verschenen, die allen in het bijvoegsel werden verwerkt. Dit bijvoegsel brengt dus niet alleen het handboek volledig op de hoogte van alle jongste gegevens; het vormt ook een overzicht van alle nieuwe problemen en strekkingen die zich in het handelsrecht in de laatste tien jaar hebben voorgedaan, zodat het uiterst nuttig is van dit bijvoegsel op zichzelf kennis te nemen.

Een vermelding van al het essentiële dat in dit nieuw verschenen deel werd gepubliceerd, zou ons te ver leiden. Wij kunnen slechts enkele punten aanstippen waarover in het bijvoegsel wordt uitgewijd. Zo bijvoorbeeld de evolutie van de vrijheid van handel en het dirigisme, de handelsbedrijvigheid der vreemdelingen in België en de reglementering van 1965 met het stelsel van de beroepskaart. Vrij uitvoerig wordt gehandeld over de pogingen tot de eenmaking van het handelsrecht zowel in de Benelux-landen als binnen de Europese Economische Gemeenschappen. Bij dit alles worden de jongste wetenschappelijke geschriften vermeld. Het taalgebruik in het handelsrecht wordt onderzocht naar aanleiding van de reglementering van het taalgebruik in het bedrijfsleven.

Verder bespreken de auteurs uitvoerig de wijzigingen die in verband met het handelsrecht in werking werden gebracht door het Gerechtelijk Wetboek. Zij behandelen de discussie betreffende het behoud van de Rechtsbank van koophandel met de argumenten voor en tegen; de samenstelling van de nieuwe rechtbanken van Koophandel en hun bevoegdheid; de bijzondere bevoegdheid van de voorzitter, de territoriale bevoegdheid en de regelingen van de geschillen van bevoegdheid. Alle afwijkingen van de vroe-

gere rechtspleging, zoals deze door het Gerechtelijk Wetboek werden ingevoerd worden vermeld en toegelicht. Ook de wet op de Jeugdbescherming heeft invloed uitgeoefend op het handelsrecht, namelijk in verband met het stellen van handelsdaden door ontvoogde minderjarigen.

In hoeverre is het traditioneel stelsel van het leveren van het bewijs door middel van handelsboeken nog in overeenstemming met de eisen van de moderne tijd, waar het gebruik van mecanografische en elektronische werktuigen in het handels- en nijverheidsleven zich zo snel uitbreidt? Al is de wet op dit punt volledig voorbijgestreefd door de praktijk, toch dienen haar bepalingen nog gehandhaafd te blijven en kunnen de bewijselementen die met mecanografische middelen worden voorgebracht enkel gelden als vermoedens.

Wat het handelsregister betreft worden de wijzigingen besproken in uitzicht gesteld door de richtlijnen van de Raad der Europese Gemeenschappen. Tot het bevorderen van het giraal geld werd de verplichting ingevoerd voor de handelaar een postcheck- of een bankrekening te bezitten met de sancties die hierop voorzien zijn. Wat het bewijs door middel van geluidstoestellen betreft, heeft het Hof van Cassatie zich nog niet uitgesproken op het gebied van het burgerlijk en het handelsrecht, doch de auteurs zijn van mening dat deze bewijislevering dient aanvaard te worden zoals zij reeds in het strafrecht werd aangenomen.

Zeer actueel zijn de beschouwingen die door de auteurs in hun werk worden ingelast in verband met het statuut van de tussenpersonen op het gebied van het goederenvervoer en dit van de vrije vertegenwoordigers of autonome handelsagenten waarbij uitvoerig het probleem wordt besproken van de vermindering van het bedongen loon der makelaars, zaakwaarnemers en autonome handelsagenten.

In verband met de mededinging is er een uitvoerige rechtspraak en rechtsleer tot stand gekomen en heeft het Europees Recht een belangrijke invloed uitgeoefend, waarvan alle gegevens vestrekt worden.

In het bankwezen komen talrijke nieuwe regelingen voor, hoofdzakelijk in verband met de activiteit van de beurscommissie, de notering van buitenlandse effecten, de bankcommissie, het opleggen van het bankcoëfficiënt, de praktijk van de « factoring », het gebruik van checkkaart en kredietkaart, de organisatie van het deposito van openbare fondsen in rekening-courant, tot stand gekomen door het Koninklijk Besluit van 1967, het statuut der portefeuillemaatschappijen, de wet van 10 juni 1954 op het openbaar aantrekken van spaargelden, en wat al meer.

Verder vinden we nog allerlei wetenswaardigheden in verband met de verkoop en de lening op afbetaling, de financieringshuur, de bankpraktijk van het onregelmatig pand, de juridische problemen betreffende garage- en parkingcontracten.

In verband met de vennootschappen is de oogst der nieuwigheden natuurlijk zeer uitvoerig en het is in deze beknopte recensie niet mogelijk de verschillende onderwerpen aan te stippen die in het boek besproken worden. Vermelden wij enkel de mening van de auteurs in verband met het verschijnen van de vennootschap in rechte, het vraagstuk dat zoveel stof heeft doen opwaaien, waar schrijvers, in tegenstelling met het grootste gedeelte van de rechtspraak van oordeel zijn dat de vennootschap door haar orgaan in rechte mag verschijnen. Deze mening wordt op sterk juridische gronden verdedigd. De rechtspraak van het Hof van Cassatie in verband met verschillende betwistingen betreffende het vennootschapswezen en de rechtspersoonlijkheid van schijnvennootschappen, de richtlijnen verstrekt door de Commissie der Europese Gemeenschappen in verband met het vennootschapswezen, de verhouding tussen de vennoten in de verschillende soorten vennootschappen en zoveel andere vraagstukken, het wordt alles uitvoerig vermeld en brengt op schitterende wijze

het klassiek tweedelig handboek op de hoogte van de meest moderne problemen.

Het is een geluk dat het hoofdwerk thans met dit uitvoerig bijvoegsel werd aangevuld en het lijdt geen twijfel dat spoedig een nieuwe editie van het hoofdwerk zal vereist zijn, waarin dan al de gegevens van het thans verschenen bijvoegsel zullen kunnen verwerkt worden en op hun plaats gebracht, wat de rijke inhoud van dit werk in aanzienlijke mate zal vermeerderen.

René Victor.

MEDEDELINGEN

De Kultuurraad voor Vlaanderen en de Taaltoestanden in het Hof van Cassatie

In zijn algemene vergadering van 23 december jl. stemde de Kultuurraad voor Vlaanderen, na een bespreking van de taaltoestanden in het Hof van Cassatie, de hierna volgende motie.

• • •

De Kultuurraad voor Vlaanderen,

in aanmerking genomen dat volgens art. 177 der wijzigingsbepaling van het Gerechtelijk Wetboek, de helft der raadgeheren van het Hof van Cassatie, alsmede de helft der leden van het Parket-generaal door hun diploma moeten bewijzen dat ze de examens voor het doctoraat in de rechten, in de Nederlandse taal hebben afgelegd,

stelt vast dat deze wetsbepaling volstrekt niet verwezenlijkt is gewo den en de verhouding tussen Franstalige en Nederlandstalige diploma's, bij de leden van het Hof van Cassatie en van het Parket-generaal, ver blijft van dit wettelijk voorschift;

stelt vast dat tot nog toe op de 26 leden van de zetel van het Hof van Cassatie er slechts 4 zijn met een Nederlandstalig diploma; dat deze verhouding dan nog slechts ontstaan is tengevolge van de allerjongste benoemingen en betreut dat bij de oprichting van de sociale Kamer in het Hof van Cassatie de gelegenheid om door de nieuwe benoemingen het taalonevenwicht te reduceren onvoldoende werd te baat genomen en dan nog slechts onder druk van de Senaat;

stelt vast dat bij het Parket-generaal slechts 2 leden op de 11 een Nederlandstalig diploma bezitten.

De Kultuurraad stelt verder vast dat van de 11 leden van het Parket-generaal, er 9 herkomstig zijn uit het rechtsgebied Brussel, slechts één uit het rechtsgebied Gent en één uit het rechtsgebied Luik;

stelt ook vast dat, wat de advocaten bij het Hof van Cassatie betreft, volgens art. 179 van de wijzigingsbepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, de kennis van de Nederlandse taal door de advocaten bij het Hof van Cassatie mag geleverd worden « door de gewone praktijk van die taal », wat vanzelfsprekend niet de minste waarborg biedt voor een behoorlijk taalgebruik bij de rechtsbedeling in ons hoogste Hof.

De Kultuurraad is van oordeel dat het hoogdringend is dat deze onwettige, voor de Vlamingen vernederende en

voor de rechtsbedeling schadelijke toestanden zouden verholpen worden;

d.ingt er bij de regering en inzonderheid bij de heer minister van Justitie ten eerste op aan dat wetgevende maatregelen zouden genomen worden opdat bij de voordrachten van het Hof van Cassatie en van de Senaat voor toekomstige benoemingen steeds een voltekt evenwicht tussen de kandidaten met Nederland- en Franstalig diploma zou in aanmerking genomen worden, en dat zolang het evenwicht tussen de dragers van diploma's in de beide talen niet volledig verwezenlijkt is, er enkel dragers van Nederlandstalige diploma's zouden benoemd worden.

Dat ook voor een volstrekt evenwicht tussen Nederlands- en Franstalige gediplomeerden zou gezorgd worden in de Balie bij het Hof van Cassatie en dat geen benoemingen van advocaten met Franstalige diploma's zouden geschieden vooraleer het wettelijk evenwicht op volstrekte wijze verzekerd is;

legt er de nadruk op dat in het Parket-generaal van het Hof van Cassatie de magistraten herkomstig uit de verschillende hoven van beroep, in behoorlijke verhouding zouden vertegenwoordigd moeten zijn;

overweegt, gezien de grote moeilijkheden die gevonden worden met de taaltoestanden in het Hof van Cassatie, een onderzoek in te stellen naar de wenselijkheid om het Hof van Cassatie in twee afdelingen te splitsen, één zuiver Nederlandstalige en één zuiver Franstalige.

Katholieke Universiteit Leuven

Faculteit der rechtsgeleerdheid

Instituut voor Handelsrecht

Colloquium

Juridische aspecten van de Exporthandel

Plaats: Memline Palace te Knokke-Zoute

Doel en methode

Het is een gemeenplaats geworden te zeggen dat de welvaart van een land zoals België grotendeels afhangt van de exporthandel en dat deze exporthandel door de vrijmaking van het handelsverkeer binnen de Gemeenschappelijke Markt maar ook van de internationale handel met landen buiten de Gemeenschap, geroepen is om nog uitbreiding te nemen. Uitgaande van deze vaststelling is het Instituut voor Handelsrecht van de Universiteit te Leuven voornemens een residentieel colloquium te wijden aan de juridische aspecten van de exporthandel. Zoals blijkt uit het hierna volgende programma, zou daarbij niet alleen aandacht worden besteed aan de overheidsreglementering in binnen- en buitenland maar ook aan het juridisch instrumentarium gebruikt bij het organiseren van de exporthandel en aan enige problemen van internationaal handelsrecht.

Zoals de voorgaande door het Instituut georganiseerde colloquia (familiebedrijf, bouwbedrijf, handelsvertegenwoordiging en distributiecontracten, concentratie en coöperatie tussen kleine- en middelgrote bedrijven) beoogt dit colloquium de samenwerking tussen het bedrijfsleven en de Universiteit te bevorderen door het bespreken op vrijmoedige manier en in een aangenaam kader — daarom het residentieel karakter van het colloquium — van juridische problemen die in de dagelijkse praktijk van bedrijfsleiders en bedrijfsjuristen rijzen, i.e. bij het plannen en uitvoeren van exporttransacties. Daartoe zullen voor-

aanstaande juristen die bijzonder vertrouwd zijn met de problemen van de exporthandel, de juridische aspecten daarvan op objectieve wijze onderzoeken en toelichten. De bijzondere nadruk wordt erop gelegd, dat het colloquium ook bestemd is voor bedrijfsleiders die geen jurist zijn. De sprekers zullen de behandelde problemen immers op een ook voor niet-juristen begrijpelijke wijze uiteenzetten. Een geschreven tekst van de uiteenzettingen zal op voorhand aan de deelnemers worden toegestuurd.

Het colloquium vindt plaats van 31 maart tot 3 april in het hotel Memline Palace te Knokke-Zoute

Programma

Woensdag 31 maart 1971

18.30 u.: Aankomst van deelnemers en afhalen van documentatie.

19.00 u.: Avondmaal. - Minister H. Fayat heeft aanvaard een tafelrede te houden over « Het Belgisch exportbeleid in het kader van de Gemeenschappelijke Markt ».

Donderdag 1 april 1971

9.00 u.: Fiscale aspecten van de reglementering van de exporthandel. Samenspraak. - J.P. Lagae, Fiscaal adviseur, V.B.N.

10.30 u.: Koffiepauze.

11.00 u.: Andere aspecten van de reglementering van de exporthandel. Samenspraak. - P. Van Landeghem, Raadgever met rang van Adjunct Kabinetschef van de Minister van Buitenlandse Handel.

12.00 u.: Speciale problemen in verband met de export naar de V.S. Samenspraak. - X. de Crombrughe, Adviseur, V.B.N.

13.00 u.: Middagmaal.

15.00 u.: Industriële eigendomsrechten in het internationaal handelsverkeer. - Samenspraak - M. Gotzen, hoogleraar Sint-Aloysius Handelshogeschool, buitengewoon docent K.U.L.

16.30 u.: Koffiepauze.

17.00 u.: De Financiering van exporttransacties. - Samenspraak. - J. Lambrechts, Onderdirecteur en M. Lambrechts, Juridisch adviseur, Kredietbank, N.V.

19.00 u.: Avondmaal.

Vrijdag 2 april 1971

9.00 u.: Verzekerings- en vervoerproblemen bij de export. - Samenspraak. - R. Wijffels, Advocaat.

10.30 u.: Koffiepauze.

11.00 u.: Internationale koopovereenkomsten. - Samenspraak. - L. De Keyser, gewoon hoogleraar K.U.L., Juridisch Adviseur, Baker McKenzie.

13.00 u.: Middagmaal.

15.00 u.: Handel-agenten, Dealers, Filialen, Dochtermatenschappen in het buitenland. - Samenspraak. - W. Hallemeersch, Hoofd Juridische Dienst N.V. Bekaert.

16.30 u.: Koffiepauze.

17.00 u.: De invloed van kanton- en prijsreglementeringen op de exporthandel binnen en buiten de Europese Gemeenschap. - Samenspraak. - P. Eeckman, hoogleraar V.U.B.

19.00 u.: Avondmaal.

Zaterdag 3 april 1971

9.00 u.: Litiges et arbitrage en matière de commerce international. - Samenspraak. - G. Horsmans, lector U.C.L. Advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel.

10.30 u.: Koffiepauze.

11.00 u.: Speciale problemen van de handel met ontwikkelingslanden. - Samenspraak. - R. Lenaerts, Adjunct Kabinetschef van de Minister van Ontwikkelingssamenwerking.

Leiding van het seminarie

W. van Gerven, Gewoon hoogleraar, en F. Herbert, Assistent aan de Rechtsfaculteit te Leuven.

Inschrijving

Het inschrijvingsrecht bedraagt 8.000 fr. Dit bedrag omvat het collegegeld en alle kosten van verblijf van woensdagavond tot zaterdagmiddag en van documentatie. De aanvraag tot inschrijving dient gericht te worden, aan het Instituut voor Handelsrecht, College «De Valk», Tienstaart 41, Leuven, vóór 1 februari 1971.

Het aantal deelnemers is beperkt. De inschrijvingen worden aanvaard in volgorde van ontvangst.

Het inschrijvingsrecht wordt vereffend door storting, op het ogenblik van de inschrijving, op P.C.R. nr. 890 van de N.V. Kredietbank te Leuven voor rekening nr. 24096 van het Instituut voor Handelsrecht.

De dames der deelnemers worden uitgenodigd op het afscheidsdiner dat plaats vindt op 3 april 1971; de kosten van inschrijving bedragen 250 fr. en kunnen samen met de betaling van het inschrijvingsgeld vereffend worden.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente, jaargang 1970 - nr. 11.

Van de Redactie. — Het bijwerken van de rantsoeneringskaarten door de gemeenten wordt afgeschaft. — Opening van de gewone zitting van de provincieraden. — De organisatie van de diensten van de burgerlijke stand in functie van de behoeften van de plaatselijke bevolking. — De verkoop van de gedesaffekteerde militaire gebouwen en terreinen. — Bert Maes, Speelstraten: een antwoord op de vraag naar meer ruimte voor onze kinderen? — Actualiteit. — Wetgeving-Rechtspraak (met commentaar). — Bibliografische kroniek. — J. Verhasselt, Verzorg uw taal.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jaargang 1970 - nr. 5110.

Mr. M.J.A. van Mourik, De realiteit en de positie van de langstlevende echtgenoot in het komend erfrecht (II, slot). — Prof. mr. P.A. Stein, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Zakenrecht (II, slot). — Boekbespreking door prof. P.L. Dijk: Ars Notariatus, deel 13. — Ontvangen boeken. — Tijdschriften. — Berichten en mededelingen.

Ars Aequi, jaargang 1970 - nr. 11.

Woord vooraf. — J.J.E. Schutte, Toetsing, steen der wijzen of des aanstoots? — F. Grondman, Toetsing in en-

kele andere landen. — P. Elverding, De wetten moeten schendbaar zijn! — D. Roemers, De onschendbaarheid van de wet: een goede zaak. — H.D.M. van Arkel, Wie zal de formele wet toetsen. — G.A. van Ruiten, Uitgangspunten bij een enquête onder de rechterlijke macht. — R. van der Land, Een enquête onder de Nederlandse rechterlijke macht. — Rechtsvraag. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Jurisprudentie.

T.V.V.S., maandblad voor Ondernemingsrecht, jaargang 1970 - nr. 12.

Prof. mr. J.M. Polak, Het ontwerp van wet tot invoering van Boek 2 (Rechtspersonen) van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. — Prof. J.E.A. van Dijk, Kapitaalsterugbetalingen voor en na een herkapitalisatie. — Prof. mr. C.A. Boukema, Vernieuwingen in het vennootschapsrecht (II).

Journal des Tribunaux, jaargang 1970 - nr. 4724.

Table générale analytique, doctrine et jurisprudence. — Chronique judiciaire. — Table des articles, avis, commentaires, notes et chroniques. — Table chronologique des décisions de jurisprudence. — Table des noms des parties.

Revue de Droit Familial, jaargang 1970 - nr. 4

A. Toussaint, Pays-Bas, Projet de loi portant revision du Droit du Diverce. — Jurisprudence. — Analyse sanguine. — Savez-vous que...

Revue pratique du Notariat Belge, jaargang 1970 - nr. 2573

Le ressort notarial. — Compétence d'arrondissement. — Législation. — Revue de la jurisprudence belge. — Revue sommaire de la jurisprudence belge. — Revue sommaire de la jurisprudence étrangère. — Bibliographie. — Un centenaire dans le notariat de Malines. — Notariat.

Res Publica, jaargang 1970 - nr. 4.

Louise Weiss, Les opinions politiques de Télémaque. — Edmond Orban, Evolution récente du cabinet présidentiel aux Etats-Unis. — J. D. Rycx d'Huisnacht, L'opinion parlementaire et la réforme du régime linguistique de l'enseignement en 1932. — Elliot R. Goodman, NATO and German Reunification. — Le Commandant J. Vander Vorst, l'Armée dans l'Etat. Quelques considérations théoriques. — Jacques Wautrequin, La signification nouvelle du futur. — John Horekens, La propagande en Albanie. — Robert Cornevin, A propos de la politique française de l'éducation et de la formation des élites politiques en Afrique noire (1940 - 1960); — Inlichtingen. — Boekbesprekingen.

Revue de Droit Intellectuel - L'Ingénieur-Conseil, jaargang 1970 - nr. 7 - 9.

Louis Van Bunnin, Pour une efficacité accrue de répression de la concurrence déloyale. — Conventions internationales. — Législation française. — Jurisprudence belge: Concurrence illicite. — Associations de consommateurs. — A travers les revues. — Bibliographie.

Mouvement Communal, jaargang 1970 - nr. 12.

Editorial. — La vie de l'Union. — Assemblée générale de l'Union des Villes et Communes belges (Bruxelles, 4 novembre 1970). — Règlement relatif à l'implantation, au volume et à l'aspect des constructions (R.I.V.A.C.). — Actualités. — Législation-jurisprudence (annotées).